

DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva

Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 400 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za izvoz 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-2-24

Stev. 46 (348)

Leto VII

NOVO MESTO, 15. NOVEMBRA 1956

Urejuje ur. — Odgovorni urednik Tone Gošnik Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25 Pošt predal: Novo mesto 33 Telefon uredništva in uprave: št. 127 Rokopisov ne vratamo: Tiska Časopisno-taložniško podjetje »Slov poročevalce v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

Vsak posamezni odbornik

in občinski odbor kot celota je odgovoren za gospodarsko stanje v občini

Leto gre počasi h kraju in treba bo zaključiti gospodarske račune. Občinski ljudski odbori v okraju letos niso v zavilnem položaju. Zaradi nerednega dotoka dohodkov imajo velike težave v financiranju proračunskih izdatkov. Ker niso pobrali zapadle dohodnine, so nekateri odbori v prav hudih skrajnih. V Trebnjem n. pr. pred dnevi niso mogli plačati niti telefona, tako da jim ga je pošta odklopila. DES Grosuplje pa je ustavil šolj dobavo toka. Tam, kjer niso pobrali taks, ne morejo izkoristiti cestnih skladov, v zaostanku pa so tudi skladi za razvijanje kmetijstva in za veterino.

Položaj je skrajna tak, da občine ne bodo mogle v celoti uresničiti letošnjih proračunov. Kaj je treba narediti? Vseeno ljudskim odbornikom, volivcem in davkoplačevalcem mora biti jasno, da nameščenci občinskih uprav za dohodek v mesecu in pol, ki sta še pred nami, ne bodo mogli opravičiti vsega zaostalega in tekočega dela. Odborniki morajo vzeti stvari sami v roke, vsak za svoje občinske

in odstotek vplačane dohodnine se zadnje dni naglo dviga. Posebno dobro so uspeli zbori volivcev na Jugorju, v Gradcu in drugje. Precej slabše pa izpolnjuje svoje dolžnosti do občine podjetja v metliški občini, z izjemo tovarne BETHI, ki je v oktobru dosegla izredno lepe uspehe. Če bo tako nadaljevala bo v znatni meri odpravila težave, ki so nastale z njeno premestitvijo.

VLOGA LJUDSKEGA ODBORNIKA In pomoč aparatu ljudskega odbora

Plačevanje davkov in taks v okraju ni zadovoljivo. Mesec in pol manjka do zaključka proračunskega leta, ki bo sklenjeno 31. decembra. Za vsoto letos nepobranih davkov bodo ostali dohodki občine in okraja, prihodnje leto manjši, marsikaj nujnega, kar je v proračunskih občin in okraja, pa letos ne bo mogoče uresničiti. Če ne bomo sprosti zagotoviti tudi dotok predvidenih davkov. Prav zato morajo odborniki pomagati aparatu občinskih ljud-

»Davki so bili in bodo — In treba jih bo plačati!«

Tako so rekli v petek popolne odborniki na Mirni, ko so ugotovili, da je stanje zares slabo in da so doslej le malo storili, da bi se izboljšalo. Uvideli so, da ni dovolj samo zahtevati: »Občina daj to, da jona, za to cesto in oni most in tako naprej! Treba je dohodke najprej ustvariti, šele potem jih lahko tudi razdeljujemo! Pravilno so ugotovili, da bo treba davke plačati. Po vseh volilnih enotah bodo ljudi opozorili na to državljansko dolžnost, uprava za dohodke pa bo pospešeno izterjevala zapadle davke. Sentupert ima n. pr. 400. tisočakov v cestnem skladu, pa niso porabili še niti dinarja! Zdej, ko je zunaj manj dela, se bodo lotili tudi popravil cest in potov, s prostovoljnimi delom pa bodo skušali vrednost sklada dvigniti vsaj na milijon in 200 tisočakov.

Razstava vin v Podbočju

V Podbočju ob Krki, znamenem središču dolenskih vinskih gor, ki dajejo najboljše cvičke, so imeli že pred zadnjo vojno več uspešnih vinskih razstav in vinskih sej. Cviček iz Gadove peči, Razkrižja, Banovca, Štenskega vrha, Dola, Klanca, Bočja in drugih znanih krajev je našel trg v Ljubljani in drugje po Sloveniji. Tradicijo vinskih razstav nameravajo v Podbočju spet obnoviti. Kakor smo zvedeli, prva vinska razstava v zadnjem domu v Podbočju; odprli jo bodo na državni praznik 20. novembra, trajala pa bo do vključno nedelje 2. decembra 1956. Razstavili bodo najboljša vina iz vseh znanih vinskih gor, tudi izven domačega območja. Razstava naj bi vzpodbudila pridelovalce, da bi posvetili vzgoji najkvalitetnejših trt vso potrebno skrb, gostinska podjetja pa bodo lahko sklepala kupčije s posredovanjem zadrževanjem območja. Zelimo, da bi z razstavo in z vinskimi sejmom dosegli uspeh.

V Kostanjevici-Podbočju so odborniki na občinski seji spet pokazali slab odnos do tako važnih vprašanj, kot je občinski proračun. Vseprek so kritizirali davke, češ da so previsoki, da ne morejo biti več gospodarji in pod. Tekega jadvokovanja je v tej občini že dolgo vse preveč in če ga razširjajo še odborniki, potem dohodnine in taks v občinskem proračunu seveda manjka. Kostanjevica občina ima največ davčnih zaostankov.

Tudi v Črnomlju so odborniki OB LO sklenili, da bodo na zborih volivcev ljudem povedali, da zavlečanje plačila davkov škoduje predvsem občini kot celoti, nato pa se bodo lo-

skili ostreje izterjatve. Na Sejniču bodo na prvi seji razpravljali prav o tem vprašanju.

Egiptovska razstava na poslopju družbe Suezkega prekopa je bila v očeh imperialiste, ki so desetletja pobrali milijarde funtov in frankov, egiptovski narod pa je živel v bedi, lakoti in boleznih. Junaki branilec Port Saída so pokazali vsemu svetu, da zna tudi Egipt braniti svobodo in narodno neodvisnost. Več o Suezu in Egiptu berite na 2. strani današnje številke

Lep načrt za ureditev šol s pomočjo UNICEF

Sola naj bo kulturno in zdravstveno središče svoje okolice in naj ima možnost, da v čim večjem obsegu širi tudi zdravstveno prosveto — tako predvideva pro-

gram mednarodne organizacije za zdravstvo UNICEF, s katere pomočjo naj bi uredili doloceno število osnovnih in nižjih gimnazij. Republiški organi zdravstvene službe so izbrali za večjo akcijo po programu UNICEF tudi novomeški okraj. Na tej podlagi je OLO pripravil podroben načrt dela.

Prve količine domače margarine

Zagrebska tovarna olja je dala pred dnevi v prodajo prve količine domače margarine. Na dan izdelajo zdaj v Zagrebu 10 ton margarine. Prihodnje leto ni bi začeli izdelovati margarine tudi tovarna olja v Mrbasi. Tako bomo imeli na trgu več maščob, katerih porabo ima leto približno 175 tisoč ton.

Načrt obsega 50 osnovnih šol in nižjih gimnazij v okraju ter predvideva pri teh šolah: preskrbo s pitno vodo, ureditev stranišč, šolskih kopalnic, umivalnic, igrišč, dvoršč in okolice. Prav te naprave so pri naših šolah sila pomanjkljive, oziroma jih sploh ni.

Sedmi kongres Zveze komunistov Jugoslavije bo v jeseni 1957

V Ljubljani je bila 6. novembra pod predsedstvom tovariša Tita razširjena seja izvršnega komiteja centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, na kateri so razpravljali o osnovnih vprašanjih naše gospodarske politike v zvezi z družbenim planom za leto 1957 in s perspektivnim planom. Izvršni komitej centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, da naj bi v jeseni 1957 VII. kongres CK ZKJ. Izvoljena je tudi komisija, ki bo pripravila za VII. kongres program Zveze komunistov Jugoslavije. Izvršni komitej je izvolil tudi komisijo za proslavo 40. letnice Oktobrske revolucije.

Nov vaški vodnjak v Globočičah

V nedeljo, 11. novembra so svečano zaključili gradbeno delo pomembne komunalne naprave v Globočičah. Pri Kostanjevici: novega vaškega vodnjaka z napajalščem in perileščem. Vse potrebno gradivo in strokovno vodstvo dela je dal okrajni odbor Rdečega križa, vaščani pa so pomagali s prostovoljnimi delom. Svečanosti so se udeležili predstavniki okrajnega in občinskega odbora RK, občinskega ljudskega odbora, organizacij in velikega domačinov.

IZVOZ SE VEDNO NARAŠČA

Do konca letošnjega oktobra smo izvozili v tujino skoraj več blaga kakor lani vse leto. Skupno smo prodali v tujino do 31. oktobra za 75,6 milijard dinarjev raznega blaga. Lani pa je znašala vrednost vsega našega izvoza 77 milijard dinarjev.

Občina:	na vprežna vozila	na delovno živali	na hibridne trte
1. Črnomelj	87	76	55
2. Kostanjevica-Podbočje	46	41	43
3. Metlika	100	99	99
4. Mirna	85	87	74
5. Mokronog	50	50	41
6. Novo mesto	55	65	60
7. Semč	74	69	70
8. Straža-Toplice	78	88	73
9. Sentjernej	81	75	66
10. Trebnje	77	86	84
1. Žužemberk	78	83	67
Skupaj okraj	74	75	67

V plačevanju kmečke in obrtniške dohodnine je položaj še nekoliko slabši, saj smo doslej v okraju do konca oktobra šele 69,3 odstotkov razpisanih davkov. Res je sicer, da je 4. predpis zapadej šele 15. oktobra in da se je pospešena izterjava zapadlih davkov začela v mno-

gih občinah šele na ponovno opozorilo okrajnega ljud. odbora zaostanek pa je navzlic temu zlasti v nekaterih občinah izredno velik. Do konca oktobra 1956 je bilo v posameznih občinah od razpisane dohodnine vplačanih:

Občina	Dohodnina kmetov	Dohodnina obrtnikov	Dohodnina ostalih poklicev
1. Črnomelj	72	87	67
2. Kostanjevica-Podbočje	53	28	30
3. Metlika	68	50	72
4. Mirna	70	74	54
5. Mokronog	59	62	45
6. Novo mesto	67	84	37
7. Semč	62	76	72
8. Straža-Toplice	73	72	61
9. Sentjernej	71	51	66
10. Trebnje	75	61	55
11. Žužemberk	71	51	92
Skupaj okraj	70	68,5	50

Občinski ljudski odbori so zadnje seje v pretežni meri povetili finančnim in drugim gospodarskim vprašanjem. Povsod so ugotavljali, da se delavnost obrtnikov kaže tudi v dotoku sredstev v proračune.

V Trebnjem imajo n. pr. izterjevalca, niso pa pobrali pobnih izterjevalnih stroškov, niti zamudnih obresti; pri nerednih plačilih. Za popravila vaških cest imajo trenutno nekaj čez 820 tisočakov, za več kakor milijon dinarjev pa še niso pobrali taks na vprežna vozila, čeprav grede te takske izključno nazaj v občino za popravilo cest in poti.

V Metliki so se izterjave lotili na edino pravilen način, n. pr. OB LO so najprej pretresli vse tiste občinske odbornike, ki še sami dolgujejo davke. Kako naj razlaga državljansko dolžnost drugim volivcem tak od-

S posveta komunistov-delavcev in nameščencev Kmetijsko-gozdarskega posestva Novo mesto

Dvojne gozdarske službe NE POTREBUJEMO

Posveta članov Zveze komunistov, delavcev in službencev Kmetijsko-gozdarskega posestva Novo mesto dne 7. novembra, so se udeležili tudi član CK ZKS Dušan Bole, sekretar okrajnega komiteja ZKS Jože Borštnar, odgovorni urednik Ludske pravice Ivan Šinkovec, sekretar občinskega komiteja ZKS Novo mesto Ludvik Golob in predsednik OSS Jože Plavec.

visoko kvalificiranega delavca. O teh težajih so na posvetu veliko razpravljali. Prijavilo se jezanje nad 100 delavcev in delavk, vendar šele po večkratnem vabilu. Poudarjali so, da morajo biti učni načrti za te tečaj, ki bodo bolj praktični kot teoretični, prilagojeni tako, da bodo razumljivi vsakemu delavcu. O teh težajih in o tem, kaj bodo na njih pridobili, so dosedaj vse premalo govorili z delavci. Mnogi gozdni delavci imajo visoko strokovno znanje za opravljanje dolocenih gozdarskih del, le da tega znanja nimajo nikjer priznane ali, z drugimi besedami, zaradi svoje znanja niso več ne zastavljali kot začetniki, saj pa se manj. Kako priznana strokovna usposobljenost vpliva na pokojninsko osnovo, pa dosedaj verjetno sploh niso govorili. Priprava in izvedba strokovnih tečajev za gozdne delavce je zato izredno važna naloga vseh komunistov v podjetju.

VEČ PROŽNOSTI, PA MANJ BIROKRACIJE
Na posvetu so našli tudi zelo problematično zadevo — prekrbo ljudi z drvmi na potežlju, ki nimajo svojih gozdov. Odkar so vpeljana sečna dovoljenja v zasebnih gozdovih, se gozdni delavci lahko pridobijo zvanje nižjega, srednjega ali

CEMU NEPOTREBNA IN DRAGA DVOJNA GOZDARSKA SLUŽBA?

Dvojna gozdarska služba v okraju, kot jo imamo sedaj, prav gotovo ni potrebna in bi jo bilo treba preprediti od vrha navzdol. Vzpostaviti s tem je pa treba urediti še vrsto stvari in usvariti možnosti, da potrošniki dobijo najnujnejše količine drv ob pravem času. Znano je, da v gozdovih letno propadejo velike količine lesa, ki bi ga potrošniki s pridom porabili. Bolj kot pretirano zapletanje pri odkazuju lesa, poseku in odvozu, kar vse velike stane, bi bilo treba najti način, kako rešiti les, ki letno knije v gozdu in kako oskrbeti potrošnike z gorivom, ne da bi posegali v zaloge lesa in ne da bi za kurjavo uporabljali tehnični les. Namen uredbe o sečnih dovoljenjih je jasen. Zavarovati je treba lesno bogastvo pred prehudim izčrpanjem, hkrati pa neovirati gozdove, da bodo dali več, kot dajejo. »dave izvajanje uredbe ni dovolj življenjsko in je mnogo predrag za naše gospodarstvo.

Vreme

ZA ČAS OD 16. DO 25. NOV.

V splošnem nestalno in hladno vreme s pogostimi padavinami, ki bodo, pozneje prešle v sneg. Nastop mraza je možen žepni konec tekočega tedna, bolj verjetno pa v drugi polovici prihodnjega tedna.

Izboljšanje in razjasnitve, ki ne bodo trajale več kot dva dni, so možne ob zaključku tekočega in proti sredini prihodnjega tedna.

(Napoved prireditelji V. M.)

NAROČNIKOM »DOLENJSKEGA LISTA«!

Pri vseh naših naročnikih, ki še niso poravnali naročnine za drugo polletje 1956, se oglašajo te dni pismenoše z našimi izpolnjenimi položnicami. Prosimo naročnike, da olajšajo pismonošem njihovo nasorno in odgovorno delo ter da jim dolžno naročnino T A K O J plačajo.

Naročnikom izven Slovenije smo opomine poslali na njihove naslove in jih prav tako prosimo, da zaostale naročnino takoj nakažejo.

Ne pozabite, da vam samo poravnana naročnina jamči tudi brezplačno nezgodno zavarovanje pri našem tedniku!

UPRAVA LISTA

Zakaj tako?

Pred dnevi mi je starejši možakar povedal, kako pri »Odpadu« ni mogel skleniti kupcije. Poleg starega železa je imel tudi 2 in pol kilograma medenine. Uslužbenec, ki tehta in material prezema, je ročno zavrtil tehnično in odmeril 2 kilograma. Ko se je možakar temu upri in dejal, da je medenine več, mu je uslužbenec odvrnil, da pri njih merijo samo na kilogram. »Pri padavici« je dejal možakar in vzel medenino nazaj.

Obsojeni suhokranjski pretepači

Več kot dve leti se je čela zaveda vika. Potrebuje se bila temeljite preiskave, bilo je tudi več sodnih razprav, končno so krivci za dobihi zasledeni. Ladi in zavlačanja, sprotoblašanja in izmišljanja so sicer zavlačevala končno sodbo, niso pa mogla zmanjšati odgovornosti nekaterih poškodanih fantov iz Dračve vasi pri Zuzemburku. Kasno so prešli po dvoletnih razpravah 1. in 8. oktobra letos.

IZ NOVEGA MESTA

Čemu tako različne cene olja? V novomeških trgovinah smo bili priča zanimivemu prodajanju, ki vam ga bom opisal. Toparna olja v Zagrebu je dala na trg fino rafinirano olje v literskih steklenicah. Toparšička cena tega olja je 305 din za liter, prostotična cena, po kateri ga prodajajo grozisti je pa največ 312 din liter in posebej zaračunanih 60 din za steklenico, ki jo stranka lahko prazno vrne, ter prejme denar za steklenico nazaj. Detajlna trgovska mreža pa prodaja to olje po naslednjih cenah:

Izboljšajmo varnost pri delu

(Nadaljevanje in konec) Komisije za tehnično-higiensko zaščito naj imajo 3 do 7 članov; velika podjetja, ki imajo več obratov in delovnih mest, imajo za vsak obrat in delovno mesto podkomisiji HTZ, kajti samo centralna komisija bi težko obravnavala vsa vprašanja higiensko-tehnične zaščite zaradi oddaljenosti in različnih pogojev na posameznih delovnih mestih.

Pustolovščina je spodletela

Namesto da bi bil Naser padel, se je njegov položaj utrdil. Pač pa se je omajal položaj britanskega ministrskega predsednika Edena in francoskega premiera Guya Molleta. Oba sta si s suesko pustolovščino zapravlila ugled, da bodo posledice v obeh državah precej različne.

IZBOLJŠAJMO VARNOST PRI DELU

(Nadaljevanje in konec) Komisije za tehnično-higiensko zaščito naj imajo 3 do 7 članov; velika podjetja, ki imajo več obratov in delovnih mest, imajo za vsak obrat in delovno mesto podkomisiji HTZ, kajti samo centralna komisija bi težko obravnavala vsa vprašanja higiensko-tehnične zaščite zaradi oddaljenosti in različnih pogojev na posameznih delovnih mestih.

Zadnjič smo pisali o tem, da se kljub vsem negotovostim vsiljuje prepričanje, da so Združeni narodi v sueski krizi morda pred svojo največjo zmago. Poznejši dogodki so to domnevo prej potrdili, kot zanikali. Vedno bolj se kažejo obrisi te zmage. Agresija je bila ustavljena. Izrael je obljubil, da bo umaknil svoje čete s Sinajskega polotoka, ki je egiptovsko ozemlje in ga je bil zasedel med nedavnimi boji. Ustanovljena je bila mednarodna policijska sila, ki bo zasedala področje Sueskega prekopa. Do konca tedna bodo po besedah poveljnika teh mednarodnih sil generala Burnsa — končana pogajanja z egiptovsko vlado o razmestitvi teh čet, čeprav je bilo že sporočeno, da je egiptovska vlada načelno že pristala na njihov prihod.

IZBOLJŠAJMO VARNOST PRI DELU

(Nadaljevanje in konec) Komisije za tehnično-higiensko zaščito naj imajo 3 do 7 članov; velika podjetja, ki imajo več obratov in delovnih mest, imajo za vsak obrat in delovno mesto podkomisiji HTZ, kajti samo centralna komisija bi težko obravnavala vsa vprašanja higiensko-tehnične zaščite zaradi oddaljenosti in različnih pogojev na posameznih delovnih mestih.

ditrali maroškega sultana in tuniškega ministrskega predsednika, ker sta zaupala Francozom, dva človeka, ki sta zelo mnogo storila za pomirjenje v Severni Afriki. In tega dejstva pač ne more nadoknaditi 12 kilogramov dokumentov.

IZBOLJŠAJMO VARNOST PRI DELU

(Nadaljevanje in konec) Komisije za tehnično-higiensko zaščito naj imajo 3 do 7 članov; velika podjetja, ki imajo več obratov in delovnih mest, imajo za vsak obrat in delovno mesto podkomisiji HTZ, kajti samo centralna komisija bi težko obravnavala vsa vprašanja higiensko-tehnične zaščite zaradi oddaljenosti in različnih pogojev na posameznih delovnih mestih.

Potem je prišel napad na Egipt. Samo komunistična partija je v bistvu glasovala proti tej pustolovščini in zato se je demnica spravila nanjo, ko je postalo očito, da je pustolovščina propadla. Da bi zakrili lastno agresijo, so začeli s pristom kazati na Madžarsko in uprizorjati demonstracije pred sovjetskimi veleposlanstvom in napade na sedeže KP. Postalo pa je

IZBOLJŠAJMO VARNOST PRI DELU

(Nadaljevanje in konec) Komisije za tehnično-higiensko zaščito naj imajo 3 do 7 članov; velika podjetja, ki imajo več obratov in delovnih mest, imajo za vsak obrat in delovno mesto podkomisiji HTZ, kajti samo centralna komisija bi težko obravnavala vsa vprašanja higiensko-tehnične zaščite zaradi oddaljenosti in različnih pogojev na posameznih delovnih mestih.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Iztrebiti napake preteklosti

Sedanja položaj na Madžarskem bi lahko označili z upalnim stavkom: Položaj so normalizira, Kralji in suhoparno poročilo pa ne more razkriti resnice, kakor jo lahko razkrije en sam stavek, pogled in občutek na mestu dogajanja. Toda vendarle. Čeprav so ponekod še boji in ropanje, se položaj normalizira. Beseda normalizira je pravzaprav grda in netočna beseda. Zakaj normalizacija pomeni vračanje na staro, običajno življenje. In na Madžarskem ni vračanje na staro: ne v stalinizmu in ne v Horthyjeve čase.

NOVOTEKS v borbi za plan

Ze zadnjič smo pisali, da tektista tovarna Novoteks s polno paro dela v zaključnem delu za letošnjega letnega plana, ki je zaradi redukcije električnega toka v prvih mesecih v zaostanku. Ves kolektiv se zaveda, da mora izpolniti dolžnost do družbe, zato je poiskal najboljšo možnost, kako priti do začelnega cilja. Opazili smo, da je nov prespekan načrt, ki terja veliko volje in potrjvalnosti vseh delavcev, najboljši; zato upamo, da bomo plan dosegli, če ne bo kakih posebnih zaprek.

REDNO VOZŃJO ŽELIMO!

Z avtobusno progo Novo mesto-Bršljin in nazaj je ljudem zelo ustrezno. Zlasti jutraj in popoldne je avtobus vedno poln. Prav zato, ker se potniki navadijo na avtobus, je pa toliko bolj nerodno, če ne pride ob pravem času ali če ga sploh ni. To se je zgodilo zadnji čas že nekajkrat. Ljudje so čakali jutraj in ob popoldneju, da se odpeljejo v službo in na delo, avtobusa pa ni bilo, zato so zadnji trenutek hiteli peš.

Z živim srebrrom — na petem mescu svetovne prozvodnje

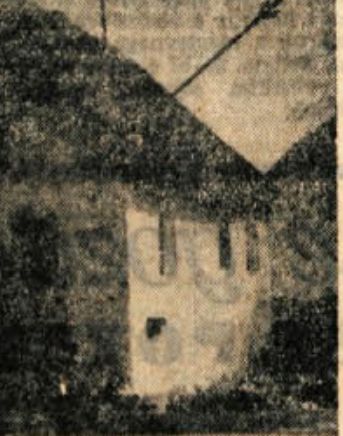
Po podatkih je svetovna proizvodnja živega srebra znašala lani 196 tisoč steklenic (ena steklenica 34,5 kilograma). Italija ga je proizvedla 53.520 steklenic, za njo so Španija, Mehika in ZDA. Jugoslavija pa je peta s 14.600 steklenicami.

delu mora biti v delovnem kolektivu

Zavedati se moramo, da je vsaka nesreča pri delu, posebno hujša, breje za družbo, zato so varnostni ukrepi in skrb za HTZ zadeva vse družbe. Propaganda in vgoja ljudi za varnost pri delu je prvi pogoj, da komisije za HTZ v podjetjih lahko uspešno delajo. Poleg drugih stvari morajo komisije redno pregledovati podjetja in sicer vse prostore postopajo od delavnice do kleti in podstrešja in od stroja do stroja. Ti pregledi naj bodo (po potrebi) tedenski, mesečni ali trimesečni. Komisija mora ugotoviti vse, kar lahko ugotovi kolikoli, prav tako v 11 podjetjih ne upoštevajo predlogov komisij za HTZ. Lastni pravilnik o HTZ imata samo dve podjetji.

KAKO JE S HTZ V NAŠEM OKRAJU?

Organizacija higiensko-tehnične zaščite v podjetjih našega

Od leve na desno: svinjak, spot k pošti, gnoj, stranišče, v »glavni stavbi« je pošta na Velikem Gabru. Če bi iskali, ne bi mogli dobiti za poštni urad na Gabru slabše in manj primerne stavbe! Vaščani se zgražajo nad tako izbiro lokala za poštni urad. Puščica kaže napis velikogabrske pošte. Menimo, da bi poštni urad pa le zaslužil primernejše prostore!

»Še ni bilo seje upravnega odbora ...«

Ze v avgustu je eno izmed novomeških podjetij razpisalo v dnevnem časopisu prostora delovna mesta. Ker do tedaj se nisem bil v delovnem razmerju, sem z ozirom na kvalifikacijo vložil prošnjo za eno od navedenih delovnih mest. Treba je bilo le počakati na sejo upravnega odbora, ki mora o teh stvareh odločiti. Da se seje pa nikakor ni prišlo. Odlašanje od tedna do tedna, vedno s kakim izgovorom: da je direktor na dopustu in podobno, je prešlo v mesecu. V zadnjih dneh oktobra mi je ena vodilnih oseb podjetja sicer rekla, da bom zvedel glede službe že naslednji dan, toda, ko sem prišel uprati, je bil odgovor isti kot prej: »Še ni bilo seje upravnega odbora. Po dveh dneh sem jih zopet obiskal. Tokrat so mi zagotovili, da bom 3. ali 4. novembra dokončno zvedel kaj je v službo. Da bi bilo bolj zanimivo sem se zglasil 5. novembra. »Zaenkrat ne bo nič«, se je oglašil prijazen odgovor. »Oprostite, hvala lepa in zdravilo! Tako sta šla dva meseca čakanja, preračunana v denar, po Kppl ...

V TEM TEDNU NABIRAMO:

Korenine: regata rumenega (120 din), bodete neže — kramplava (100 din), volčje češnje — beladone (120 din), trobenčice (150 din), grašča (85 din), habata — smrdljiva bezga (35 din). Plodove pumpkvene, jarek rdeče barve, brez zelenih, prežganih in zdrobljenih jagod (1000 din).

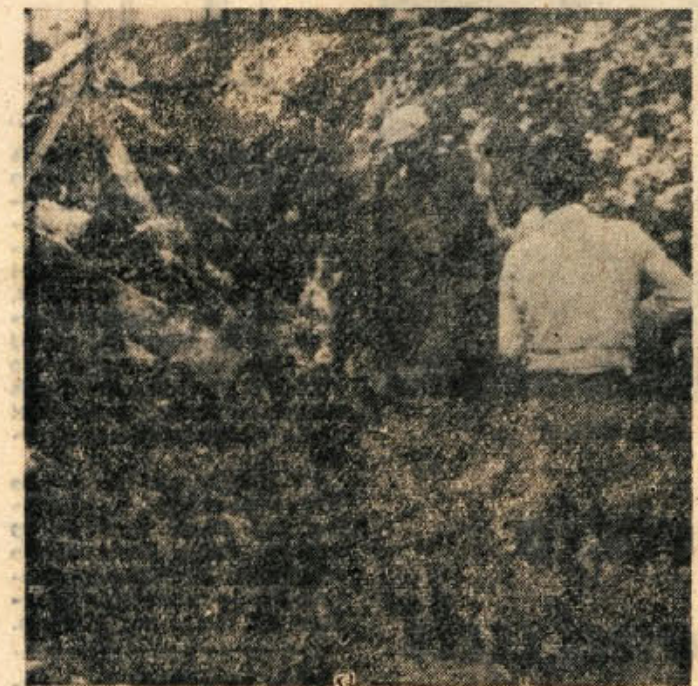
»KRALJ« NEBOČIČNIKOV

Eden največjih sodobnih arhitektov, Amerikan Wright, je izdelal načrt nebotičnika, ki bo največja stavba na svetu. Ta nebotičnik bo visok 1500 metrov, imel bo 510 nadstropij in v njem bodo živeli 100.000 ljudi. Postavili ga bodo v Chicagu.

Veliki Gaber ni v Beli krajini

KAKO NAPREDUJEJO DELA PRI GRADNJI VODOVODA STIČNA—TREBNJE—DOBRNIC

V našem listu smo z zadovoljstvom pisali o prizadevanjih nekaterih vasi v Beli krajini za gospodarski napredek in o visokem prispevku, ki ga vaša posameznika vasi dajejo v ta namen. Pisali smo o naprednem Grabrovcu, Berču vasi, obek Lovčevih, Kržiševih vasi in drugih. Lahko zapišemo še, da so prebivalci vasi Trnovca pri Metliki prav tako v zelo kratkem času izpolnili sprejete obljube pri gradnji vodovoda. Ker s to obvezo vse delo še ni bilo končano, so sprejeli nove naloge, dekler vsa dela ne bodo končana in dekler ne bodo imeli v vasi in v hlsah vodovod. Pisali smo že tudi, kako prizadevno sodelujejo vašašni nekaterih vasi v novomeški okolici z Bdeim križem in občinam ljudskim odborom pri urejevanju studencev, napa-jaljš in perlač. Čeprav so to povečini dokaj pasivne vasi, ne čakajo križem rok, da jim bo kdo poklonil to ali ono napravo, ki jim je potrebna za lepše in lažje življenje. In kar je še posebno važno, redki so v teh vaseh, ki ne bi sledili vrgledu večine in se ne bi prej ali slej pridružili skupnim naporom za napredek.

Pri Malem Gabru je teren bolj skalovit; kamen razstreljujejo stalni delavci Vodne skupnosti, ki polaga vodovod v lastni režiji.

Na Velikem Gabru pa ni tako

Tudi na gornjem koncu našega okraja grade vodovod Stična—Trebnje—Dobrnica. Grade ga že dve leti in tudi o tem smo že večkrat poročali. Pisali smo, s kakšnim navdušenjem so pozdravili gradnjo tega vodovoda prebivalci dobnriške doline, nič manj pa tudi Trebnjega z okolico. Pisali smo, kako so se lošili dela prebivalci vasi v okolici Stične, da so vsaj prišli do dobre vode. Vse vasi, ki bodo dobile vodo iz tega vodovoda, so se združile v Vodno skupnost, ki v lastni režiji izvaja gradnjo.

Pisali pa smo tudi že, da je najmanj razumevanja za gradnjo tega vodovoda v Velikem Gabru in okolici, pa tudi v Veliki Loki ni veliko boljše. Že od samega začetka so tud največje težave. Nobejo in nočejo razumeti, kaj pomeni za ljudsko zdravje in napredek preskrbe vasi z zdravjo pitno vodo.

Krivjco bi delali, če bi trdili, da so vsi ljudje na tem področju taki. Ne niso! Dekaj je ljudi, ki razumejo za kaj gre, ki so pripravljeni sodelovati, ki tudi sodelujejo in vedo, da je sedaj prilžnost, da se za vedno rešijo skrbi za dobro vodo. Pravilno cenijo veliko denarno pomoč družbe za zgraditev tekoče važne komunalne naprave kot je vodovod in tudi čustveno moralno dolžnost, da tudi sami kaj prispevajo. Teda so v glavnem samo mali kmetje in bajtarji!

Zaviralci hitrejše gradnje

Nekaj naprednejših gospodarjev, z Rudolfom Jerajem iz Velike Gabra na čelu, se je zavezilo, da bi tudi te vasi dale svoj prispevek h gradnji vodovoda, tako kot to dajejo druge. Sprejeli so sklep o obveznem prispevku posameznega gospodar-

vodovoda ne potrebuje. Lastni sin jo je komaj prepričal, da je sprejela obvezo, izpolnila pa je seveda še ni.

Med take spada tudi Alojz Gliha. Tudi ta še ni prijel za delo. Pravi, da ne bo plačeval še vode. Ko so v vas napeljavali elektriko, je bil tudi proti in je trdil, da je bolj potreben vodovod, sedaj je pa spremenil misel. Seveda se taki, ki zavirajo hitrejšo gradnjo, tudi branijo plačati članarino za Vodno skupnost.

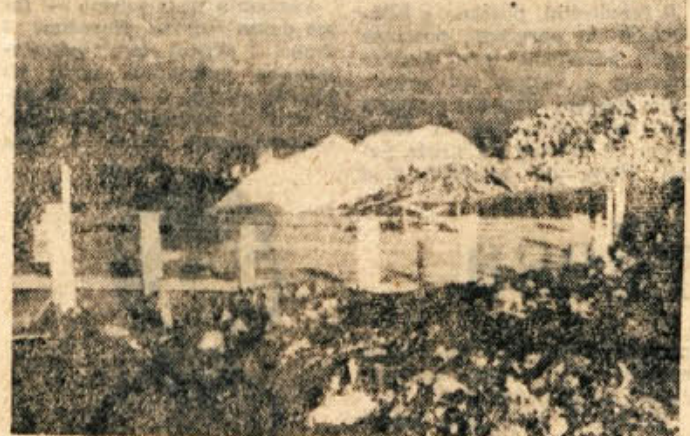
Škodljivi jeziki, ki ljudem samo mešajo glave

Tudi v Malem Gabru in Zubnu je nekaj takih zaviralcev. V tej vasi se je razširila tudi sovražna paraja, čes kdor bo pomagal delati, bo moral plačati 5000 dinarjev, za kar naj bi se zavezal s tem, da je pričel delati. To je tudi zaviralno delo, dekler niso zadeve razčistili. Seveda je bila trditve izvir iz trte. Sicer pa so prebivalci — posamezniki in Velikem in Malem Gabru vajeni, do dobre kaj zastoj, saj tudi prispevka za gradnjo transformatorja še niso plačali, čeprav s pridom koristijo elektriko v svojem gospodarstvu. Član gradbenega odbora za elektrifikacijo, ki je založil 85.000 dinarjev lastnega denarja za gradnjo transformatorja, je dobil povrnjeno od sosedov desedaj komaj 24.000 dinarjev, čeprav je poteklo že več let. Ljudje, ki si prisadevajo za napredek teh vasi in za to tudi žrtvujejo po svojih močeh, imenuje take in podobne zaviralce kratkotalne saboterje.

Kako teko dela za novi vodovod

Zaradi takih odnosov se gradnja vodovoda na tem odseku vleče že dva meseca, čeprav bi bila lahko končana v nekaj dneh. Pri tem je treba pohvaliti prebivalce vasi Cesta, ki so razen enega vsi izpolnili svojo obvezo. Ker so to dela na glavnem vodovodu, ki ga še težko čakajo ljudje v Trebnjem in okolici ter v Dobrnici, ki bodo prav gotovo drugače prišli za delo kot na območju bivše občine Veliki Gaber, ovira ta skrajno negospodarski in nesocialistični odnos posameznih velikih kmetov okoli Velikega Gabra celotno gradnjo.

Do 6. novembra so bile celi položene do vasi Mali Gaber. Lahko pa trdimo, da tudi organizacija ostalih gradbenih del, ki so v režiji Vodne skupnosti, ni dobra. Ker je sedež uprave Vodne skupnosti v Stični, trdijo prebivalci spodnjih vasi — na območju novomeškega okraja —, da se uprava premalo briga za hitrejši potek del v teh vaseh. Koliko je to res ne vemo, res pa je, da gre delo počasi od rok. Pri delih, ki jih izvaja Vodna skupnost s plačano delovno silo je zaposlenih malo delavcev. Ob našem obisku je delalo pri

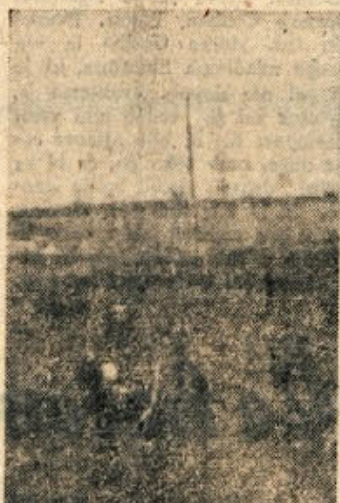
Na Medvejeku bo glavni zbiralnik za velikogaberski okoliš. Od tu bo tekla voda tudi proti Trebnjemu. Ko bi manj mečkali z delom, bi lahko bilo narejenega že veliko več!

odstranjevanju skal v jarkih vsega 8 delavcev brez vsakega nadzorstva. Plačani so na ure. Ker gre delo pri tem odstranjevanju zelo počasi, se izkopana zemlja spet ruši nazaj v jarek, polagalci cevi pa ne morejo naprej. Zaradi slabe organizacije dela — dvojno delo. Zakaj pri delih ne bi zaposlili več ljudi in oddali delo na skord?

Podobno je tudi pri gradnji zbiralnika pod Medvejekom. Vašašni trdijo, da bolj počasnih del še niso videli. Mendja je tudi tu krivo plačevanje po času in slaba organizacija dela.

Pošteti ljudje želijo, da oblast zahteva od zaviralcev in špekulantov, da izpolnijo svoje dolžnosti — vodo bodo namreč vsi radi uporabljali!

Slo dvanajst milijonov din je dala letos družba za gradnjo vodovodov na Dolenjskem, od

Tak adresar so pogrešali pri svojem vsakodnevnem delu kar v vseh gospodarskih organizacijah, posebno pa nam je bil potreben v gospodarskih združenjih in združenjih republikani v PLRS. Naši konzulat in trgovinska zastopstva v inozemstvu so imeli mnogo nepotrebnega dela, ko so se zbirali in ugotavljali naslove naših podjetij, ki bi mogla prodajati surovine, požadke, industrijske proizvode in prideloke na raznih inozemskih tržiščih. Po sprejetvi trgovine pa je že par let postajalo vedno bolj nujno omogočiti gospodarskim organizacijam in podjetjem, da se tudi v domovini med seboj kar najbolj povežejo in da se decela med seboj spoznajo.

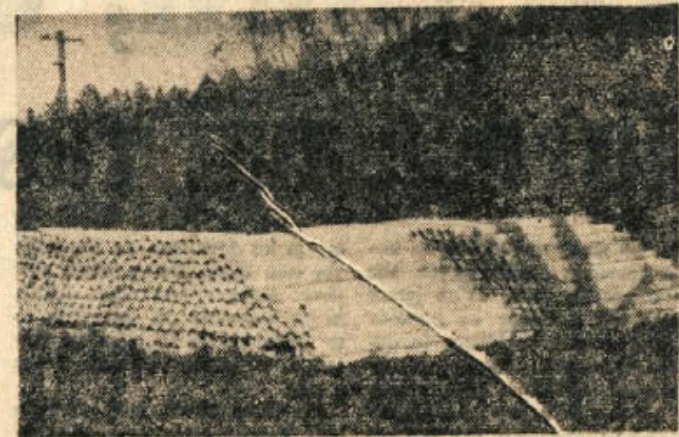
Toliko potrebni »Gospodarski adresar LRS« je izdelalo uredništvo »Nove proizvodnje«, Ljubljana, Trubarjeva 15, poštni predal 497, telefon 32-472. Tako ni tedu iz tiska ga je uredništvo »Nove proizvodnje« razposlalo vsem svojim naročnikom. Cena za izvod je štiri din.

Cena se zd na prvi mah sicer nekoliko viška toda če pomislimo, koliko je dela, predno je možno tek adresar izdati, je cena utemeljena. Sal vsi vemo, kako se naše gospodarstvo razvija in deluje in kolikšne so zaradi tega

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca.

Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

Peter Romančič

Na postaji v Veliki Loki že čaka nov kup saloničnih cevi iz Anhovega, saj prebivalci Loke, Trebnjega, Dobrnica in drugih okoljskih krajev že res teče čakajo na dobro pitno vodo.

Iz tiska je izšel težko pričakovani GOSPODARSKI ADRESAR LRS

Po številnih povetih zastopnikov naša gospodarska zbornica in po dvasetem redakcijskem delu je vendarle izšel iz tiska »Gospodarski adresar LRS«. Ze vsa leta po osovbeditvi so ugotavljale gospodarske ustanove, družbene organizacije, proizvodna podjetja vseh strok, naše kmetjstvo, gozdarstvo, gradbeništvo, promet, trgovina, turizem in gostinstvo, da bi bili nujno potrebni gospodarski adresar, ki naj bi zajel vse gospodarstvo naše republike.

Tak adresar so pogrešali pri svojem vsakodnevnem delu kar v vseh gospodarskih organizacijah, posebno pa nam je bil potreben v gospodarskih združenjih in združenjih republikani v PLRS. Naši konzulat in trgovinska zastopstva v inozemstvu so imeli mnogo nepotrebnega dela, ko so se zbirali in ugotavljali naslove naših podjetij, ki bi mogla prodajati surovine, požadke, industrijske proizvode in prideloke na raznih inozemskih tržiščih. Po sprejetvi trgovine pa je že par let postajalo vedno bolj nujno omogočiti gospodarskim organizacijam in podjetjem, da se tudi v domovini med seboj kar najbolj povežejo in da se decela med seboj spoznajo.

Toliko potrebni »Gospodarski adresar LRS« je izdelalo uredništvo »Nove proizvodnje«, Ljubljana, Trubarjeva 15, poštni predal 497, telefon 32-472. Tako ni tedu iz tiska ga je uredništvo »Nove proizvodnje« razposlalo vsem svojim naročnikom. Cena za izvod je štiri din.

Cena se zd na prvi mah sicer nekoliko viška toda če pomislimo, koliko je dela, predno je možno tek adresar izdati, je cena utemeljena. Sal vsi vemo, kako se naše gospodarstvo razvija in deluje in kolikšne so zaradi tega

5837 slušateljev na ljubljanski univerzi

V študijskem letu 1956-57 se je vpisalo na ljubljansko univerzo 5837 slušateljev, med katerimi je 2233 novincev. Največ slušateljev ima tehniška fakulteta (2126, od teh 824 novincev), najmanjši pa je njen elektrotehniški oddelek (602, od teh 184 novincev). Na pravno-ekonomski fakulteti študira letos 1435 študentov, prirodoslovno-matematično-filozofska fakulteta jih ima 1374, na medicinsko fakulteto pa se je vpisalo 523 slušateljev (med njimi 205 novincev). Agronomsko-gozdarsko-veterinarska fakulteta bo imela letos 398 slušateljev (od teh 161 novincev). Na novo ustanovljen veterinarskem oddelku bo 36 študentov.

PRIHODNJE LETO 2 MILIJONA TON PREMOGA VEČ

Proizvodnja vseh premogovnikov v državi v desetih mesecih letošnjega leta (raza, da bo letni plan proizvodnje premoga v celoti dosežen. Rudarji bodo letos naložili (kot je predvideno) 16.200.000 premoga in sicer: črnega 1.196.000 ton, rjavega 8.030.000 ton, lignita 6.914.000 ton. Ta količina izkop. premoga pa nikakor ne zadošča potrebam naglo se razvijajoče industrije in splošne potrebe. Zato terja družbeni plan za leto 1957 porast proizvodnje premoga za novih 2.000.000 ton, tako bi se proizvodnja dvignila na 18.200.000 ton. Največji porast se obeta pri

vsakoletno izpremembe. Gospodarske organizacije spreminjajo naslove, pogostokrat se preimenujejo, selijo se iz poslovnih prostorov v nove prostore, reorganizirajo se, razpadajo, decenirajo, pa zopet združujejo pod novimi imeni, spreminjajo svoje telefonske številke, številke poštnih predalov, številke svojih bančnih tekočih računov itd. Vse to povzroča težave v odnosa med samim gospodarskim organizacijami in podjetji. Ureditelj »Gospodarskega adresarja LRS« je moralo popravljati vse spremembe, ki so se v podatkih podjetij pojavljale med samim redakcijskim delom. Prepravovati je moralo spred vse izdatke in uprtevditi je moralo vse novosti, ki so se pojavile celo ob koncu, ko je bil rokopi adresarja že pripravljen za tisk. Prav tedaj so se izvršile spremembe v našem bančništvu in hranilnem poslovanju in zvezi s tem je večina gospodarskih organizacij spreminila svoje tekoče račune. Nastala je tudi nova upravna razdelitev LR Slovenije in treba je bilo popravljati pri podatkih in gospodarska podjetja navedbe o občinah, okrajih itd. Kljub prizadevanju uredništva, da bi bil adresar kar najpopetnejši, je vendarle mogoče, da so v njem še vedno kake netočnosti in nespravilnosti. Teda uredništvo si prizadeva za zadene krpida. Sal je posvajalo po izpoujaji, naj gospodarske organizacije izpolnijo vse spremembe, obrabite se tudi izdatki z dopoln. podjetji so občakovali zastopniki uredništva »Nove proizvodnje« obiljavljali vse nove podatke in vse nastale spremembe v vsakem vsakega meseca »Nove proizvodnje« kletarstvu. Tiskarske pece so izpolni napravili ne bodo avce

»Gospodarski adresar LRS« ali pa ustrezne podatke vložiti na ustrezna mesta v »Gospodarskem adresarju LRS«. Te tiskarske pole bodo mogli naročiti »Gospodarskega adresarja LRS« vsako leto naročiti pri »Novi proizvodnje«.

»Gospodarski adresar LRS« bo megal potemtakem dolgo vrsto let služiti svojemu namenu. Bo zanesljiv in preleden zbornik »Gospodarskega adresarja LRS Sloveniji«, bo vedno bolj nujen pripomoček in sodelavec pri vsakdanjem poslovanju gospodarskih organizacij.

Ureditelj »Nove proizvodnje« se obrača za vse natečnike adresarja in na vse gospodarske organizacije, naj mu nemudoma pošljejo v obilno vs spremembe k svojim podatkom, da jih bo mogoče pravčasno objaviti že v »Gospodarskem kletarju« za leto 1957.

LES DIVJEGA KOSTANJA

Zelo pogosto opažamo, da drevesa divjega kostanja na podeželju, pa tudi v mestu, posejajo, nato pa uporabijo za kurjavo. Večinoma sekajo dreve, ki daje lepo hlodovino, katere les je visoko cenjen v industrijski predelavi, posebno v rezbarstvu in galanterijski obrti. Barva lesa ostane namreč lepo bela, poleg tega pa je ta les po rasti enakomerno gost in odporen. Celo v kolarstvu ga uporabljamo.

PRIHODNI TEDEN: STRNJENA PREDAVANJA ZA REZERVNE OFICIRJE NOVOMEŠKE OBČINE

Osnovna organizacija rezervnih oficirjev občine Novo mesto je imela 4. novembra občni zbor, na katerem je poročal tov. Avsec o delu v preteklem letu. Križljivi je slabo zanimanje nekaterih članov za strokovno izpopolnjevanje in za delo Zdrženja rez.

Oficirjev. Obrazložil je sklep komisije za strokovni dvig rezervnih oficirjev, da bodo predavanja pošelj v strnjeni obliki. Prva serija predavanj se bo začela v ponedeljek 19. novembra in bo trajala do 24. novembra. Vsako popoldne ob 15. uri bo v Domu JLA v Novem mestu strokovno predavanje za rez. oficirje Novega mesta in okolice. Predavali bodo aktivni oficirji novomeške garnizije, počenanih bo tudi nekaj strokovnih filmov, nekaj vaj pa bo na terenu.

Na zboru so se rez. oficirji pomnili tudi o nabavi priročnika, o pozitivni dela v tel strokovni organizaciji in ostalih vprašanjih, ki so važna za občinsko organizacijo UROJ. V novi odbor so bili izvoljeni: Vinko Vitkovič, Ladó Avsec, Mitorad Dimitrijevič, Peter Ivančič, Martin Koželj, Franc Potočar, Jože Šuštar, Milen Ivkovič, Stanko Mudrovc, Beno Sevančič, Rudolf Simonič, Dušan Dodit in Stane Kober. Za okrajno skupščino UROJ so izvolili 28 delegatov.

ALUMINIJ - KOVINA SEDANJOSTI IN BODOCNOSTI

ALUMINIJ — KOVINA SEDANJOSTI IN BODOCNOSTI

Aluminij danes pozna vsak. Brez te čudne in lahke kovine si sploh ne moremo zamisliti moderne industrije. Njegova uporaba in poraba v svetu nepretrgoma raste in posega v najrazličnejša področja, od letalskega trupa, nebotičnika do ponve v rokah gospodinj. Ni čudno, da so aluminiju dali vzdevek »kovina sedanjosti in bodočnosti«. Vse države si prizadevajo, da bi proizvedle čim več te kovine. Tudi naša, saj bo prihodnjih deset let prav aluminij središnja točka naše industrijske graditve. Ogledimo si nekaj zanimivosti o tej čudni, svetli kovini, katere je še pred sto leti bilo na svetu komaj sto kilogramov in je bila dražja ko zlato.

MILIJON BILIJONOV TON

Od vseh kovin v zemeljski skorji je aluminija največ, od vseh kemičnih prv in je pa na

tretjem mestu — pred njim sta po količini samo kisik in silicij, železo pa pride šele za njim. Cenijo, da je aluminija v zemeljski skorji, ki je debela okrog 16 kilometrov, milijon milijonov ton, se pravi neznansko veliko. Vendar so ga ljudje začeli izkoriščati komaj pred sto leti, kajti njegovo pridobivanje iz aluminij-skih rud je silno zapleteno.

OD STO kg DO 3 MILIJONE TON

Ko so nekdo francoski in tuji cesarjanstveniki sedli k mizi cesarja Napoleona III., so navzoči tuji vladarji smeli jesti z aluminijastimi vilicami in noži, ostali gosti pa so morali biti zadovoljni z zlatim in srebrnim priborom. Takrat, pred sto leti, je bil aluminij dražji od zlata, saj ga je bilo na svetu komaj dobrih sto kg. Kadar so to »plemenito kovino«, kot so mu dejali takrat, kam prevažali, so prevoz varovali posebne straže. Ze sla-

bih 50 let pozneje (1900) pa so proizvedli 7500 ton aluminija, ker so odkrili bolj ekonomične metode za njegovo pridobivanje, obnem mu je seveda naglo padla cena. Z razvojem letalstva je svetovna industrija terjala čedalje več te lahke kovine. Med drugo svetovno vojno je proizvodnja dosegla že 3 milijone ton letno (izključno za letalsko industrijo). Danes ga na veliko uporabljajo že tudi druge panoge industrije — elektro-tehnika, industrija avtomobilov, industrija kuhinjskih potrebščin itd.

DRAGOCENE LASTNOSTI

Kako da se je aluminij v razmeroma kratkem času »spovzpel« tako visoko? Pač zato, ker ima nekaj odličnih lastnosti in je uporabljiv tam, kjer ne ustreza nobena druga kovina: 1. je izredno lahak, 2. je odličan prevodnik električnega toka, 3. izvrstno sprova-va toploto (zato je posebno

primeren za izdelavo hišnih potrebščin), 4. čeprav sam ni posebno čvrst, daje spojine z nekaterimi drugimi kovinami čvrste, lahke zlitine, na primer »Duraluminij«, 5. je odpornjši proti rji kot mnoge druge kovine, pa tudi proti raznim kemikalijam.

Največji potrošnik aluminija je pa seveda letalska industrija. Moderno letalstvo, vojaško in civilno, bi bilo brez njega sploh nemogoče. Čvrsta, lahka kovina, odporna na atmosferske vplive, je za letala ko nalašč.

4 TONE BOKSITA — 1 TONA ALUMINIJA

Kaj je potrebno za pridobivanje aluminija? Najprej kajpak aluminijaska ruda — boksit, potem pa veliko premoga in električne energije. Za 1 tona te kovine sta potrebni 2 tona glinice (za katero je treba predelati 4 tone boksita), 6—10 ton premoga, 200 kg sodre, 70 kg krolita, 500 kg elektrod in okrog 20.000 kilovatnih ur električne energije.

NAŠA »ALUMINIJSKA« DESETLETKA

Naša država je izredno primerna za izgradnjo industrije

aluminija. Imamo velikanske zaloge boksita, premoga in izvirov električne energije. vendar se je naša proizvodnja aluminija le počasi razvijala. Do druge svetovne vojne je Jugoslavija proizvajala 1795 ton aluminija. Po osvoboditvi smo začeli krepiti tudi to vejo naše industrije. Razširjena je bila tovarna v Lozovcu s predvideno kapaciteto 3000 ton, zgrajena velika tovarna v Kidričevem s kapaciteto 30.000 ton in valjalnica v Račinah pri Šibeniku s kapaciteto 4700 ton.

285.000 TON NA LETO

Zvezni izvršni svet je sredi oktobra letos izdal odlok o zgraditvi prvega kombinata za proizvodnjo aluminija. Kombinait bo stal v Črni gori, blizu Titograda, gradili ga pa bomo v finančnem in tehničnem sodelovanju s Sovjetsko zvezo in Nemško demokratično republiko. Program razvoja jugoslovanske industrije aluminija predvideva, da se razen tega kombinata zgradi še dva — eden pri Mostarju, drugi pri Šibeniku ali Splitu — in da se dopolni proizvajalna kapaciteta kombinata v Kidričevem. Ta načrt naj bi uresničil v desetih letih.

tih. Takrat bo Jugoslavija proizvajala letno okrog 255.000 ton aluminija in stopila v vrsto prvih proizvajalcev aluminija ne samo v Evropi, ampak na svetu. Ne bo več izvažala boksit in uvažala aluminij, temveč postala izvoznik aluminija.

BOKSITA ZA 190 LET

Kombinat pri Titogradu bodo začeli graditi prihodnje leto. Prva faza izgradnje bo puščena v pogon julija 1961 in bo proizvajala okrog 50.000 ton aluminija. Ko bo popolnoma dograjen, bo pa proizvodnja 100.000 ton na leto. Po doslej odkritih zalogah boksita bo delo tega kombinata zagotovljeno za približno 190 let. Razen boksita so za obratovanje kombinata potrebne velike količine premoga (uporabljati bodo lignit iz Plevlje, kjer ga je okrog 150 milijonov ton). V sklopu kombinata bodo še hidroelektrarne, plinarne, tovarne za stranske proizvode in podobno. Seveda bo treba zgraditi tudi komunikacijske naprave (ceste itd.). Graditev tega kombinata ne bo neposredno obremenjevala narodnega dohodka, ker jo bomo gradili na osnovi dolgoročnih kreditov, bo pa

izrednega gospodarskega pomena za te kraje, ki spadajo med gospodarsko najmanj razvita področja naše države.

ZAKAJ RAZVIJAMO INDUSTRIJO ALUMINIJA?

Močno razvito industrijo aluminija pri nas terja več ekonomskih razlogov. Prvi je vsekakor ta, da ima naša država zelo velike zaloge boksita. Doslej znanih takih, ki jih lahko že izkoriščamo, je 120 milijonov ton. Drugič ima Jugoslavija za Norveško največje zaloge vodnih sil (hidroenergije) — cenjene so na 60 milijard kilovatnih ur. Od te količine doslej izkoriščamo komaj 4 in pol odstotka. Bogata nahajališča lignita na področjih, kjer bodo zrasli kombinati, so bila doslej le malo izkoriščana. In, kar je zelo važno, z obratovanjem teh kombinatov se bo močno dvignil naš narodni dohodek, se pravi poslovanje blaginja, naše gospodarstvo se bo še bolj osamosvojilo in doseglo veliko mesto v splošnem svetovnem gospodarstvu. Zato bo naša »desetletka aluminija«, ki se začne prihodnje leto, izrednega pomena za industrijski in splošni razvoj socialistične Jugoslavije.

Za dom, družino in gospodinjstvo

Igrača naj raste z otrokom!

Vsaka mati prav dobro ve, koliko pomenijo otroku igrače. Vse matere pa ne vedo, da so igrače neobhodno potrebne za otrokov razvoj, za njegovo telesno in duševno izobrazbo. Zato se pomemimo, kakšna igrača je otroku v posameznih letih potrebna. Da izberemo pravo igračo, moramo razumeti otrokovo igro. Vedeti moramo, da otroku igrača uri njegove telesne sposobnosti, da si z njo pridobiva izkušnje, da mu pomeni to, kar nam orodje za delo. Igra posreduje otroku izkušnje, otrok se »igranje uča«, preko igrac se navadi opazovati in odkrivati edine predmetov med seboj, z njimi razvija in bogati svoj duševni svet. Z igranjem si vadi mišice, stopnjuje spretnosti, uči se samoobvladavanja, usmerja si voljo.

Ce preko teh načelnih misli gremo k poglavju, kakšne naj bodo igrače, ki so za otroka primerne, povejmo, da se morajo igrače premikati, biti morajo enostavne in trpežne, t. j. take, da niso narejene le za opazovanje. Ne smejo biti življenjsko nevarne, morajo se dati čistiti in zlasti morajo biti starosti otroka primerne. Ze nekaj tednov starega doletenčka zanimajo igrače, na kateri se bo ustavljal njegov pogled. Balonček, obešen nad kolarico ali celuloziden obroček pritrjen na kolarico, ga bo zelo zanimal. Ko seže sprva z eno, pozneje z obeh ročicami po tem, kar mu nudimo, ga zapolnimo z ropolučico, gumijasto živalico, celulozidno igračo. Vse te igrače čisto umij-

mo in ne dovolimo, da jih prijetno kdo drug. Ko je otrok star devet mesecev, mu damo igrače, ki ga zapolnijo oz. zamočijo; to so primerne kocke, živalice, kolarice, v katere shranjuje kocke i. pd.

Ko otrok shodi, naj »hodijo« tudi igrače: vlak, avto, živalice na kolesih ga bodo v tej dobi najbolj veselile. Nenadomestljive mu postanejo kroglice z lopatko, sito, lončki in modelčki za pesek. Zelo živo si zamislja, za so punčke živi otroci, medvedke domača žival, žuške njegovi resnični prijatelji. Deklice v tej dobi radi postljujejo punčične posteljice, pomelajo, perelo, dečki lahajo palice - konjičke, poganjajo obroče, zidajo z dominami, točkami. Igrajo se tudi obratno, kajti igra dečkov se od igre deklic prva leta ne razlikuje. V teh in vseh poznej. letih je nepogrešljiva igrača žoga, ki jo imajo otroci sprva tem raje, čim bolj je pisana, pozneje pa čim večja

je. Radi pričrjenajo poganjati skiro in tricikel, pri čemer so neurtudilivi.

Od 3. do 5. leta vzljubi otrok lesene hišice, živalice, »drevesa«, ograje, avtomobilčke, kar sestavlja v vasi, s čimer ponazarja okolico. Rad gnete plastelin, glino, steklarški kit, posebno ga veseli, če lahko oponaša starejše: nasedi na njihove kape, torbice, ureja si prodajalne, kuhinje, oblačni punčke v obleke, ki jih sam šiva. Igra se že tudi skupinske igre, zlasti se že priučil pravilom igre. Še bolj kot prejšnja leta upočarja svinčnike, karte, barvnato svinčnike in tudi že vodene barvice.

V petem in šestem letu se otrok najbolj vneto igra. Pri posamezni igri se zadržuje dolgo, postavlja si v igri zapreke, ki jih tudi premaga. V tem času rad reže, guba, lepí, šiva, barva. Dečki se radi igrajo z železnicami in drugimi tehničnimi igračami, deklice z opremo za punčke, posodicami in

slinčnim. Ce so skupaj, se radi lovijo, brusijo škarjice, poganjajo konjičke - svoje vrstnike, skacejo s kolesnicami.

Soja jim igranje omeli. Radpa so vsako prosto uro se pri igri. Začuda spretno sestavljajo zdel Konstruktor in Matador, igrajo se pisnene igre, vzljubijo lučke, gledališče, ki si ga ustvarijo sami, kegljajo, igrajo namizni tenis, perjamico i. pd.

Od 10. do 13. leta postanejo strastni zbiratelji: zbirajo znamenke, ščitke, značke. Radi se vpišejo v strelske, radiomaterske in druge krožke. Deklice veseli ročno delo, dečke razne gradbene in druge tehnične igrače, tudi že šah. Po 13. letu pa so igri nekako odrasli. Zamenjajo igrače s športom, mnogo čitajo in tudi že obirajo ter se udeležujejo v krožkih.

Vsa leta pa otroka neobhodno mora spremljati knjiga, ki mu je res najboljša učiteljica in prijateljica. Sprva je to slikanica, pozneje Ciciban, Pionir, Pionirski list, zbirke Galeba in vsa druga mladinska literatura, ki je je pri nas dovolj, kvaliteta je, če cene žal še vedno niso vsem dostopne. Ko bi bile njihove cene nižje, prav tako pa, če bi za manj denarja dobili boljše igrače, ki bi bile tudi bolj trpežne, če bi bila njihova izbira večja in starosti otroka prilagojena, bi bili zadovoljni tako otroci kot starši.

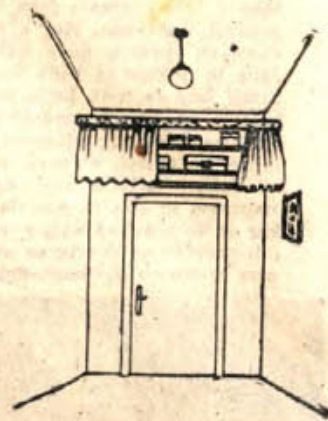

V VARNEM NAROČJU

Zasilna shramba

V vsakem stanovanju pogrešamo prostor, kamor bi shranjevali razno drobno »kramor«, ki jo le od časa do časa potrebujemo. To so kosare in kosarice, kovčki, škatle, pa še to in ono. To nam dela napoto v shrambah, končki lovijo prah po omarah in kvarijo izgled sobe, za kosare pa mesta v stanovanju sploh nimamo.

V ozkih predobah si zato uredimo polico, ki jo prikrijemo z zaveso in nam tako

use to lepo zakrije. V nizkih predobah našlonimo polico kar na podboje vrat, nad katerimi pribijemo prečno desko, na to pa pritravimo deske, ki naj bodo po možnosti spodaj pleškane v barvi vrat. Za zaveso po možnosti pritravimo na strop karniso, spodaj pa napelujemo iz jo debele kovinsko žico, da nam preprih zaveso ne dviga in ne nosi prahu na predmete na tej polici.

Ce potrebujemo le manjšo takšno »shrambo«, jo pritravimo nad dvoje vrat in bo osnovna deska imela obliko trikotnika. V visokih predobah naj bo takšna polica nekako 3/4 metra pod stropom.

Mleko ne prekupi, če namažemo rob posode z maščobo. Kuhane mleka ne pokrivalimo, hladimo pa ga na prostoru, kamor ne sije sonce. Sonce škoduje vitaminom v mleku.

Krila obešamo lahko tudi tako: na kavlje ob konceh obešalnika napnemo vrvice, na katero prirpemo krilo s kljukicami za obešanje perila. Tako pada blago po nitkah in krilo se ne nateguje. Zvončasto krojena krila obesimo čez palčko ali vrstico na obešalniku.

Če hočemo imeti cvetje pozimi in pomladi

Kdor hoče imeti cvetje na oknih ali v zgodnji pomladi na vrtu cvetoče narcise, tulipane, pomladni žefran, zvončke, bo sadil v septembru in oktobru čebulice na rabate ali posebna gredice na vrtu.

Čebulice uspevajo najlepše v težki humozni zemlji. Sveže gnojena zemlja jim ne ugaia. V pregnojni prsti rade gnajajo. Tudi novi lonci niso primerni, ker slabo vplivajo na koreninice in cvet. Čebule sadimo v že rabiljene posode.

Čas sajenja določimo po tem, kdaj želimo imeti cvetje. Pri sajenju položimo na dno lonca črepinje za boljše odtok vode in nasujemo približno pol lonca prsti, na katero postavimo čebulice, rahlo pritisnemo, nato simo prsti še do roba lonca in jo pritisnemo k čebulicam. Posadimo jih tako globoko, da so pokrite s prstjo, ki sega v loncih do roba. Čebulice zvončkov, žefrana, narcis in tulipanov, kakor tudi hincint, posadimo lahko več v eno posodo.

Prst v posejanih posodah poskrpimo z vodo, da zemljo navlažimo, lonce pa vložimo 15 do 20 cm globoko v zemljo, da ostanejo posajene čebulice enakomerno vlažne in se dobro ukoreninijo. V hladnem vremenu, posebno v breznežni zimi, natrosimo na vložene lonce listja ali preprelega gnoja, da jim mraz ne škoduje in tudi zato,

da lahko vsak čas dvignemo lonce s čebulicami iz zasipa. Če nimamo vrta, vložimo posode s posajenimi čebulicami v pesek ali prst v kletli. Lonci n ostanejo v zakupu ali kletli 10 do 12 tednov, da prerastejo korenine prst. Ne smemo jih postavljati na toplo in svetlo, dokler ni preprejena vsa prst z belimi vlaknatimi koreninami in niso pogrnali iz čebulice 8 do 12 cm dolgi listi in cvetni nastavki.

Ukoreninjene čebulice gojimo dalje v ne pretopli sobi, najboljše na sončnih okenjskih polkah ali med okni. Zakavamo zmerno s prestano vodo. Spomladi kraste vrt razbarvni pomladni žefran, narcise, tulipani, hincinte posajene jeseni na rabate, na posebne grede na tratah. Čebulice tulipanov sadimo do 10 cm globoko in okrog 12 cm narazen. Narcise uspevajo tudi v polsenici, češče in zgodaj cveto na sončnih prostorih. Hincinte naj rastejo po 15 do 20 cm narazen, čebulice pa sadimo 10 do 12 cm globoko. Čebulice žefrana sadimo navadno v skupinah po 8 do 10 cm globoko. Prav tako sadimo čebulice zvončkov.

S čebulicami, posebno s hincintami in narcisami posejane grede pokrijemo pred hujšim mrazom z listjem ali preprellim gnojem. Čebulice tulipana niso tako občutljive in zadržajo, če vržemo na grede nekaj stelje ali smrečja. Pod

Naredimo same

Kapa za sina

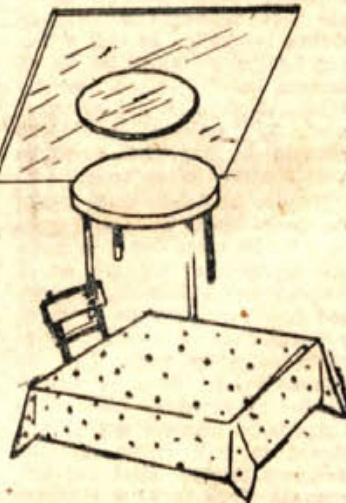
Iz dveh manjših klopč volne spletemo sinu toplo kapo, ki mu bo dobrodošla zlasti v prehodnih dneh.

Nasujemo 100—120 zank za 10 letnega sina. Vzorec: 1 desnozasukana, 1 leva zanka.

Delamo na 4 pletilkah v krogu. Sedmi do 10 krog sta iz drugobarvne volne, 11. in 12. iz osnovne, 13.—16. drugobarvna, nadaljujemo z volno osnovne barve še 18 krogov.

Sneamanje nadaljujemo — same desne zanke. Naredimo 1 desno, 2 skupaj desno popletemo, obe predzadnji zanki na pletilki skupaj, 1 desno. To ponovimo še na ostalih 3 pletilkah. 1. krog same desne, 3. krog

kodkaj lahko uporabljamo, ker ima premajhno namizno ploščo. Lahko pa površino mizne ploščo povečamo.

Mizar nam izdelata rezervno ploščo kvadratne ali pravokotne oblike. Od nog (podstavka) mize je odvisno kako veliko ploščo bodo prenesli; to preračuna mizar.

Rezervna plošča naj ima točno na sredini izrez, ki je tako velik, da pokrje namizno ploščo. Da ne rani laka ali furnirja ter da bolje »sedé«, pokrijemo mizo s tanko klobučevno ali baršantom. Če je ta plošča večja in hočemo na njej na primer servirati polne krožnike, se nam ni treba bati, da bi se plošča prevrnila, če nam mizar nabije na mizi pod ploščo 4—8 nekakih železic, ki se na sredini vrtijo okoli žebila. Ko ploščo pokrijemo, strlijo železica kot cpora izpod mizne plošče in povečana miza je uporabna kot velika miza s želeno ploščo.

Ko nam plošča ni več potrebna, jo pokrijemo s papirjem in spravimo za omaro.

enak prvemu. To ponavljamo, dokler nam ostanejo na pletilkih še po 4 zanke. S šivanko jih pošijemo, v žuknjico vrh kape pa všijemo čopko, ki smo jo naredile iz obeh ali le ene burve volne.

Povečana mizica

Okroglo mizico, kakršne imamo v mnogih spalnicah, le red-

Zakaj pa vlačiš zdaj to staro šaro dol, ko je mamica v bolnici?

Koline so pred durmi

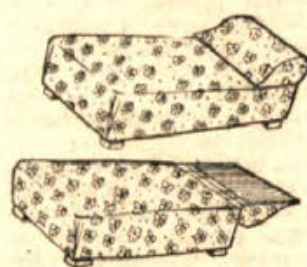
Po naših vaseh skoraj ni družine, ki bi se ne oskrbela sama z maščobo za vse leto ter s svinjskim mesom in z mesnimi izdelki tja do jeseni. Zato klanje prašičev in pripravljanje mesnin in maščobe nikomur ne boli las. Zal pa se kljub temu pogosto dogaja, da se začne posušeno meso zaradi nehigieničnega ravnanja pri samem klanju in kasneje pri predelavi kvariti ali pa postane neokusno in suho kot polenovka. Neredko se tudi zgodi, da postane mast žaltava in začno ocvirkati greniti.

Da bi se kaj podobnega ne dogajalo več je Centralni zavod za napredek gospodinjstva pripravil posebno brošuro o klanju prašičev in predelavi mesa ter maščobe. V prvem delu te knjizice so objavljene navesti znanega strokovnjaka o ravnanju s prašiči pred zakolom, o samem klanju, garanju, trebljenju, razkosavanju in razsoljevanju mesa, avtor pa opozarja tudi na vse potrebne pripomočke. Drugi, obširnejši del, pa vsebuje vrsto praktičnih nasvetov za predelavo mesnin, ki bodo verjetno marsikom nekaj posevno novega. Med drugim opozarjajo na gospodarno in mnogostran-

sko uporabo drobovine in na najrazličnejše mesne izdelke, za katere so navedeni tudi recepti. Nadrobno je opisano še razsoljevanje, sušenje in shranjevanje mesa in priprava in shranjevanje masti. Posebej naj opozorimo na po-

RAZTEGLJIV DIVAN

Pri tapetnikr si lahko po potrebi naročimo tudi divan posebej za majhne prostore. Lahko je normalno izdelan, le da je za približno 40 cm krajši od običajnih. Takega uporab-

ljamo podnevi, za ležanje pa odpremo blazino navzven, da dobimo za ležanje dovolj dolg divan. Blazina je z divanom pričvrščena z močnimi ležaji.

glavje o konserviranju mesa, kjer so zbrani recepti za vlaganje pečenke in klobas v mast in raznih mesnih jedi v konzervne kozarce. Ker to delo ne zahteva mnogo časa niti mnogo denarja, se bo verjetno sleherni gospodinja navdušila za domače konserviranje mesa in tako razveselila svojo družino z doslej neznanimi kuharskimi dobrotami.

Knjizica »Koline« bo stala 150 dinarjev in bo izšla letos v decembru. Če želite, se lahko takoj naročite nanjo pri Centralnem zavodu za napredek gospodinjstva, v Ljubljani, Miklošičeva c. 6/II. nadstropje.

Uničevanje mrčesa

Že postale odporne proti antibiotikom. DDT torej proti njim ni več učinkovit.

HISNA MUHA se množi v odpadkih hrane, na izločkih človeka in živali in na živalskih truplih. Zato je prvi pogoj, če se hočemo varovati muhi, da jo brezpago odstranjujemo takaj iz bizične človeških bivalič. Na gnoju pa uničujemo ličinke muh z raztopino 1 kilograma gašenege apna v 15 litrah vode. Ta količina zadostuje za dva kubična metra gnoja, ne vpliva pa na njegovo gnojilno vrednost. Uničevanje ličink v gnoju s 5 odstotno karbolno kislino je tudi učinkovito, škoduje pa gnoju. Odrasle muhe pa najbolje uničujemo s formalinom. Oster duh formalina muh ne moti. Mešanici enakih delov mizka in vode prinečamo veliko žlico formalina. To tekočino še zasladimo z medom ali s sladkorjem in izlijemo na plitve krožnike. V sredo tekočine damo nekaj drobtin kruha, da ima muha kam sest. Seveda bomo na ta strup najboljše lovili muhe takrat, kadar v istem prostoru nimajo druge hrane. Zato je pri uničevanju muh treba vso hrano dati v zaprte posode.

LEGLA BOLH so v prahu tal in ležijo mačk in pov. Da bi uničili zato moramo tla večkrat ribati s 5 odstotno raztopino krezola. Ker pa puti ta raztopina zelo močan duh, lahko vzamemo tudi 3 odstotno raztopino sode, ki pa mora biti sveža. S krezolom očistimo tudi pse in mačke.

Pri kopanju v 3 odstotni raztopini napačke, ki imajo bolj občutljivo kožo, pa v 2 odstotka. V

razpoke pada je dobro večkrat natresti prahu »buhac«, ki pa učinkuje le, dokler ni star.

STENICE tlejo med razpokami pohištva, za okvirji slik, za deskami vrat in oken. Tu jih uničujemo s petrololjem ali bencinom, ki ga namažemo s kokošjim peresom ali nabrizgamo s tenko iglo brizgalke. Tako zatiranje pa je dolgotrajno in zahteva mnogo potrpežljivosti.

ŠURKI žive v razpokah in temnih kotih, odkoder pridejo le ponoči, da si počijejo hrane. Zastropimo jih lahko z boraksom ali natrijevim fluoridom, ki ga natresemo po kotih.

HISNE MRAVLJE zelo težko popolnoma uničimo, ker je njihova matica ali kraljica skrita na nam nedostopnih mestih. Zastropimo jih z natrijevim arsenitom ali s Tartarus emeticus. Pri tem pa moramo biti zaradi velike strupenosti teh snovi zelo pazljivi. Raztopimo jih v sladki vodi in v njih namočimo male gobice, iz katerih potem sesajo mravljice. Ker mravljice notijo hrano za matico, ji z njo lahko prinesejo tudi strupa, če same med potjo že ne poginejo. Proti mravljam priložajo tudi prah aloje, 10 gramov prahu na 100 gramov sirupa. Posebno učinkovit za mravlje pa je nemški preparat Allizol, ki mravljice prav privlači, tako da včasih pride tudi matica iz svojega skrivališča.

M. D.

Trak moškega klobuka se od zmolja ne bo zamastil, če podložimo v klobuk pod usnjeno podlogo povnik ali polvinil.

Šentjerneji: želimo še boljše zveze

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Prometne zveze so se v zadnjem letu pri nas izboljšale. Se pred nedavim smo se zaredi slabše cestne in velikega avtobusnega prometa na cesti Ljubljana-Zagreb v poletnih mesecih kar dušili od prahu, vozili pa smo se v slabih, stalno prepopoljenih majhnih avtobusih. Često so medtem asfaltili. Mirno in skoro brez prahu drve sedaj avtomobili skozi vas, blago v trgovinah ni več pra-

Krasna in hitra zveza, udobni, kurjeni avtobusi, iz Šentjerneja v Ljubljano plačati 410 din, v Zagreb 390 din. Avtobus je vedno poln. »Zdi se mi, da sanjam«, je rekla mlada žena, ki se je pripeljala k materi, na obisk iz Zagreba v Šentjerneju v 70 minutah.

ALI BI BILO MOGOČE?

Za o, zelo smo veselili te nove avtobusne proge. Želimo pa si

Okraj mora ob takih priložnostih organizirati posebno vozno za povratek udeležencev, a jim pa preskrbeti prenočišča. Ker je vsakdo rad vsaj do noči doma, uhajajo udeleženci srečni zborovanja, da pridejo še pravočasno ob pol dneva na zadnji avtobus. Iz Ljubljane nimamo zjutraj in dopoldne nobene možnosti in tudi za nazaj popoldne ni avtobusne zveze. Priporočamo si ostajati preko noči v Ljubljani.

Zato vprašujemo: ali bi bilo mogoče temu odpomoči? Z ve-

liko prošnjo se obračamo na podjetje Putnik Slovenija, da pregleda svoj vozni park, če ima morda še kak avtobus in osebe za nas na razpolago. Nujno potrebni smo zveze zjutraj v Ljubljano in zvečer nazaj. Ni nujno do Zagreba. Zadolžili bi se s progo od Kostanjevice na Novo mesto k vlakom ob 7. uri zjutraj in popoldne od zadnjega ljubljanskega vlaka zapet do Kostanjevice.

Toliko v premislek — morda bi šlo!

Kdaj bo pri Finkih zasvetila električna luč?

Majhna vasica Finki (6 km od daljena od Črnomlja) je dobro znana mnogim partizanom, saj jim je v letih borbe nudila varni zatočišče. Marsikateri partizan se z veseljem spominja kramljanja v borbi, leseni, a topli kmečki hiši ob polni skledi sladkega mleka in koruznih žgancev. No, ta vas, ki je med NOB žrtvovala partizanom vse, kar je le mogla, je še vedno med zelo redkimi vasi v Beli krajini, ki nimajo elektrike. Vaščani so že pred dvema leti postavili drovno in napeljali notranjo napeljava v nadi, da

bo tudi njim v najbližji bodočnosti zasvetila električna luč. Toda ostalo je le pri tem. Kmetje iz te vasi pridelajo le zase. Kadar je slaba letina, morajo hrano celo kupovati. Torej nimajo dovolj dohodka za najnujnejše gospodinjstvo in gospodarske potrebe, kaj šele, da bi na lastne stroške napeljali elektriko v vas. Zaradi tega bi bilo nujno potrebno, da bi ObLO Črnomelj, odnosno OLO Novo mesto pri sestavi proračuna to upošteval in določil potrebno vsoto denarja za elektrifikacijo te vasi.

Kmetijsko-gospodarska šola v Šentjerneju vabi k vpisu

Ze peto leto ima Šentjerneji kmetijsko-gospodarsko šolo, ki jo uspešno vodi tov. Anica Soumarakova in na kateri poučujejo priznani strokovnjaki iz Novega mesta in Šentjerneja. Mnogi kmečki fantovi in dekletje v tej šoli že izpopolnijo svoje znanje in je pridobilo mnogo važnih nasvetov za napredno kmetijstvo in gospodinjstvo. Letos bo pouk že v novi stavbi. V poslopu je prostorna, urejena kuhinja, ki ima celo napeljavo za vodovod. Poleg nje je jedilnica, učilnica in oblačilnica. Vsi

prostori so svetli in zračni, tako da se bo mladina v njih dobro počutila. Pouk se bo pričel 15. novembra, vpisovanje je pa vsak dan v pisarni nižje gimnazije. Štarsi — kmetovalci! Pojste doračajočo mladino v kmetijsko-gospodarsko šolo, kjer si bo nabrala praktičnega znanja za bodoči kmetijski ali gospodinjstviški poklic. S tem boste dali svojim hčeram in sinovom najboljšo doto, za katero vam bodo vedno hvaležni.

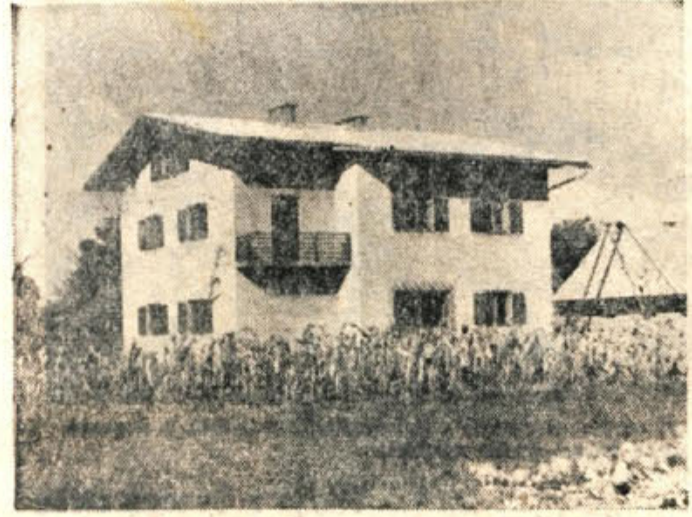
Jeseniški kegljači v Novem mestu

Kegljači z Jesenic so v soboto in nedeljo gostovali v Novem mestu. V sobotnem srečanju s društvom »Gorjanci« in v mednarodnem sloupu po 6 moč in 100 točk je zmagal jeseniški ekip. Najboljši kegljač pri jeseniščanih je bil tov. Štibern, pri »Gorjancih« pa Henrik Cigoj. V nedeljo so se kegljači pomerili v borbeni partiji po 10 moč. V tem srečanju so zmagali Gorjanci s rezultatom 254 proti 219. Zmagali so kegljači pri »Gorjancih« in pri »Jesenščanih« in pri »Gorjancih« in pri »Jesenščanih« in pri »Gorjancih« in pri »Jesenščanih«.

Debatni večer na Črnomljski gimnaziji

Mladinska organizacija na gimnaziji v Črnomlju je organizirala debatni večer pod naslovom »Madžarska, Suez, Egipt«. Udeležilo se ga je mnogo članov mladinskega aktivna gimnazije, Prof. France Lukšan je zelo lepo vodil sestanek. M-K

Tovarna vol. izdelkov »BAČA« PODBRDO sprejme v službo TKALSKEGA MOJSTRA za volnarske statve z večletno prakso. Nastop službe možen takoj. Plača po tarifnem pravilniku ovir. po dogovoru. Komfortno stanovanje na razpolago.

Stavba rebrine gozdne uprave, ki so jo pred kratkim dogradili, je med najlepšimi poslopji Šentjerneja.

Šno, kot je bilo prej in, kar je za zdravje velikega pomena, — dihamo laže in okna imamo lahko odprta.

Stare, majhne avtobuse so zamenjali z novimi, velikimi, udobnimi. Navala ni več takega, ker lahko potniki uporabljajo razne zveze. Proti Novemu mestu vozijo stalni avtobus ob po. osmih in se vrača ob dveh popoldne. Dobro nam služi za opravke v dopoldanskih urah, žal pa nima takojšnje zveze z vlakom proti Ljubljani in iz Ljubljane ter mora v obeh primerih čakati v Novem mestu po več ur. Avtobus, ki odpelje iz Novega mesta ob pol dveh, pa ima zelo priklavno zvezo v Ljubljano, škoda le, da ne čakava postaji. Direktno zvezo proti Ljubljani od jutranjega ljubljanskega vlaka imamo le ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih.

Proti Zagrebu vozijo še nekaj časa direktni avtobusi iz Novega mesta ob pol šestih skozi Šentjernejo s povratkom ob 17.15 popoldne in ima zvezo na večerni vlak v Ljubljano. Z velikim zadovoljstvom smo podpravi novo ekspresno avtobusno zvezo Ljubljana-Zagreb, ki jo je 15. oktobra vzpostavilo podjetje »Putnik Slovenija«. Avtobus odhaja ob 5. uri izpred Nebojšičnika, je v Šentjerneju ob 7.05 in v Zagrebu ob 8.30. Vrača se iz Zagreba ob 4. uri popoldne izpred hotela Esplanade, privozi v Šentjernejo ob 17.10 in v Ljubljano ob 19.30.

Mladino zanimajo vsi važni dogodki

V torek, 30. oktobra so črnomljski rokometaši sklicali sestanek. Udeležba je bila polnočloveška: I. in II. moštvo, mladinsko moštvo, ženske in moški. Zanimajo me je, kakaj so sklicali sestanek. Prepričan sem bil, da gre za novo napovedano tekmo. Pohitel sem tja in videl, da živahno razpravljajo s sekretarjem občinskega komiteja ZK Črnomelj Bojanom Fabjanom o dogodkih na Madžarskem. Tov. sekretar jim je prav lepo prikazal vzroke nerodov na Madžarskem ter odnose Jugoslovijanov do Sovjetske zveze, SZ do Kitajske, Poljske in Madžarske. Po besedah tov. sekretarja so mladinci živahno razpravljali. Zelo razveseljuje je to, da se športniki ne ukvarjajo le s športom, temveč jih zanimajo tudi dogodki v svetu.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Lep nogomet

EKIPA STUDENTOV (NOVO MESTO): NK ELAN 3:1 (3:1)

Preteklo nedeljo smo po dolgem času tudi v Novem mestu gledali dober nogomet. Ško-va, ki je do znamenito tekmo vseeno tako malo gledalcev.

Najvažnije je bilo, da bo z Elanom igrala študentska ekipa Ljubljane, v resnici pa so nastopili Novomeščani, ki studirajo v Ljubljani. Vendar nismo bili razočarani. Študente so posebno v prvem polčasu svinjali, vsa odlična v resnici, da so bili rezultat polčasa 3:1 v korist študentov mozaže še preniško izražati nadmoč, ki so jo imeli. Elan je v prvem polčasu igral precej podrejeno vlogo, v drugem polčasu pa je bil več ali manj enakovereden.

Ob tej tekmi se nam nehoti vsiljivati misel, kakšno moštvo bi lahko imeli v Novem mestu, če bi vsi novomeški nogometaši, ki redno igrajo še za različne ljubljanske klube, nastopili v enem moštvi. Razgovarjal sem se z večino »izkušenčev« in vsi so izrazili pripravljenost, da se vrnejo v svoje matično društvo, edina težava ki pa ni nepremostljiva, je, da nadirajo v Ljubljano. Edini problem so finančne. Denarja Elanu močno primanjkuje in lo zavira napredek novomeškega nogometa. Tu se gre za kakšne profesionalne tendence, nogometizem, ki studirajo v Ljubljani, bi bilo treba samo omogočiti, da se bi lahko vozili na treniranje (vsaj enkrat tedensko) in na tekme. Je pa tu še problem trenerja, brez katerega ni računati na kak večji uspeh. Elanovi nogometaši morajo dobiti dobrega trenerja. Trener, Celin, ima največ znanja, da so novomeški nogometaši pred dvema letoma v Kocjuvu igrali pokali, ki sploh niso imeli lastnega igrališča, se je sam ponudil, da bi

ŠAH

V kratkem bo na sporedu še večkrat priložnost za dvoboje z Radojčiči, ki bi moral biti za občinski praznik, pa je bilo takrat ekipno prvenstvo Slovenije. Seveda v tej obliči tekmovali ne smemo pozabiti na domače turnirje. V Novem mestu se bodo v kratkem pričela predtekmovalna za prvenstvo Novega mesta. Najboljši s tega prvenstva se bodo januarja merili s šestimi ostalih ljubljanskih enot novomeškega okruga za okrajno prvenstvo posameznikov. Najboljši z okrajnega prvenstva se bodo udeležili prvenstva Dolenjske. F. M.

STRELSKO TEKMOVANJE V NOVM MESTU

V počastitev občinskega praznika v novomeški občini so priredili strelsko tekmovanje. Šlo je za mladinsko tekmovalno prvenstvo. Najboljši v tekmovalni ekipi so bili: Pionirji, nato Vrbinci, Jež, Rema in Dimičevci. Reprezentanca Ljubljane je iz lahkote zmagala (zven konkurenca s 834 točkami) pred strelsko družino »Vinka Paderišča« iz Novega mesta, ki je osvojila prahodni pokal mestne občine. Ostala mesta so zasedle ekipe iz Mirne peči, Novoteksa, gimnazije in Pionirja. Posamezniki (pa so zvrstili) skole: Vrbince (Ljubljana) 133 točk, Vrnčan (N. m.) 22, Pate (Novoteksa) 109, Katerič (Mirna peč) 110 krogov, Rodič (Pionir) 98 in Mikec (gimnazija) 96 krogov. Naslednji dan pa je bilo strelsko tekmovalno posameznikov za pokal mestne občine. Skupno je nastopilo 84 tekmovalcev, 12 od njih je ureljalo navedeno. Najboljša sta bila dr. Marjan Pavlič in Janez Sededin z 99 krogov od 100 možnih, za njima pa Vrnčan (Novoteksa) 99. Z malo razliko prahodnostjo je zmagal dr. Pavlič in tako osvojil prahodni pokal. Sededin pa prvo nagrado, katero mu je zmagovalec prepustil. Novomeški strelci se v veliki dvorani okrajnega sodišča pri-

Velik uspeh Črnomljskega Partizana

Letos je bilo že drugič množično tekmovanje v roketometu za pokal Jugoslovije pod pokroviteljstvom ministrstva Tita. Na tem tekmovalju je sodelovalo preko 3000 ekip iz vse države.

Lani je moška ekipa Partizana iz Črnomlja osvojila častno 4. mesto v Sloveniji. Letos sta tekmovalni moška in ženska ekipa. Obe sta se na veliki presenečenje upešale.

Kegljanje

V soboto, 9. nov., je bilo končano tekmovalno za prvenstvo Keglske podzveze za Dolenjsko. Na tekmovalju je nastopilo 22 klubov po 10 kegljacev dražjevo Gorjanč, Pionir in Dol. Toplice. Pomerili so se v mednarodnem sloupu. Starejši člani nad 50 let pa so tekmovali posamezno po 10 kegljev. V borbeni partiji je ponovno zmagal krožek Vseh devet ter

iz kola v kolo prebitali z zmagami. Prišli sta celo v finalni del Slovenije, šele v finalu sta klonili. Velik uspeh črnomljskega rokometaše je pod sistematičnega trenerja dr. Pionirja. Za uspeh je odgovorno največji, kar so jih do sedaj dosegli v roketometu, posebno pa naj pohvalimo žensko ekipa, ki tekmuje šele eno leto. Zahvaljujemo se tovarni BELT, VP Olovec, Planini in nogometarjem Bele krajine za posojene rezerve, ki so nam pomagali do uspeha. M-K

Uspela strelska prireditev na Čatežu

Predzadnje nedelje je strelska družina narodnega heroja Simonca Vinka-Gasperja na Čatežu priredila množično tekmovalno v streljanju z vojaško puško Tekmovale so ekipe iz Novega mesta, Trebnjega, Sentiovenca in dve domači ekipi. Pred tekmovaljem so strelci prisotnostvali spominski svetočinski ob obletnici smrti narodnega heroja, katero sta imeli novi strelsko društvo, potrdili venec na spominsko ploščo ter izstrelili častno salvo. V tekmovalju so se zlasti izkazali domači strelci, ki so na razpolago 300 m uspehi presegali ostale ekipe. Izven konkurenice je bilo najboljšo ekipno mesto Pionirski klub in Segedin, ki sta kot inštruktorja streljala izven konkurenice. Tekmovalni rezultati posameznikov: 1. Andrej Pionirski (N. m.) izven 2. Sezerdin Janez (N. m.) izven, 3. Karel Zagarjan (Čatež), 4. Minka Hercegov (Čatež), 5. Peter Hercegov (Čatež).

KINO

»KRKA« NOVO MESTO: od 16. do 19. XI. franc. barv. film Rdeče in črno — II. del. Od 20. do 22. XI.: ameriški zabavni film »Ljubave s tujcem«.

DOM JLA NOVO MESTO: od 16. do 18. XI. angleški film »Magneti«. Od 19. do 22. XI.: ruski barvisti film »Pedagoška poema«.

KOČEVJE: od 16. do 18. XI.: ruski film »Svetovni prvaki«. 21. in 22. XI.: »Pod jarmom«.

ČRNOMELJ: od 15. do 18. XI.: angleški barvisti film (Paris mesto zaljubljenih). 20. in 21. XI.: sovjetski barvisti film »Zvesti tovarši«.

METLIKA: 17. in 18. XI.: »Simpatična roža«. 21. in 22. XI.: »Iz za spulčne zavase«.

KOSTANJEVICA: 18. XI. filmski film »Beja kosuta«.

ŠENTJERNEJ: 17. in 18. XI.: ameriški film »Kalifov zaklad«. 21. in 22. XI.: angleški film »Vilek nevarnosti«.

TREBNJE: 17. in 18. XI.: ameriški barvisti film »Dvoboj pri Srebrnem potoku«. Predstava v nedeljo ob 15. in 19. ur.

DOL. TOPLICE: 17. in 18. XI. ameriški film »Neumne sanje«.

GRADAC: 17. in 18. XI.: ameriški film »V vrtincu«.

Polujoči kino Novo mesto

predstava angleški film »Pod Rdečim morjem« v petek 16. XI. ob 18 ur in v Brunsleah, v soboto 17. XI. ob 16 ur in v Otočcu, v nedeljo 18. XI. ob 15 ur in v Škocjanu in ob 16 ur in v Šmarjeti.

MALI OGLASI

Predam navadno tritončno harmoniko: Trebnje 5.

Violo, zelo dobro ohranjeno, usodni prodam. Naslov pri upravljalistu.

Novo smučarske čevlje št. 41. prodam po ugodni ceni. Specialna izdelava. Naslov pri upravljalistu.

IZ SEMIČA PIŠEJO

Kmetijska zadruga v Semiču ima več odisek, med njimi je zelo delaven živinorejski, ki je v nedejo 4. 11. organiziral na semički semiču živinorejsko razstavo; številno je bila rejska šibka, toda za začetek kar dobri. Živinorejski so prignali predvsem krave, Manjkalo je plemenskih bikov in telet. Prva nagrada je dobila Šteteršičeva krava iz Semiča in bik, last Julija Kočevarja s Sel pri Semiču. Plemensko živino je ocenjevala posebna komisija živinorejskih strokovnjakov in domačinov. Strokovnjaki so prisotne živinorejce počutili tudi o pravilni negi goveje živine. Poudarili so, da na možnost vpliva pravilna hrana in pravilna nega parkljev, ki pri nekaterih kravah ni bila zadovoljiva. Živinorejski odsek v Semiču si je letos oskrbel zadostno število plemenske živine. Z dobro prehrano, izbiro, gradnjo silosov, higijenskih hlevov in s pravilno izbiro rejcev, se bo živinoreja in možnost v semički občini dvignila na zadovoljivo višino.

ZIVINSKI SEJMI

Občinski ljudski odbor v Semiču je iz svojih proračunskih sredstev zgradil lepo sezmišče s ustreznimi stavbo. Sejmi so se že začeli. Prvi in drugi sta

Preklid

Podpisana prekliduje, kar sem neresničnega in nesramnega govorila o Jožefi Kralj z Verduna pri Dol. Toplicah, in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

Marija Kresc, Gor. Sušice 17.

POZIV

V Novem mestu in okoliskih vaseh so bile letos zamenjane hišne številke in ponekod tudi nazivi ulic (v Novem mestu). Te spre-

IZ MATIČNIH URADOV:

NOVO MESTO

V času od 3 do 10 XI. je bilo rojenih 13 dečkov in 20 deklic. Potofili so se: Kurat Milan, Šofer iz Gor. Mokrega polja, in Bežeg Daniela, delavca z Ratača. Mavsar Anton, delavec iz Črnomlja in Vovk Jožefa, delavca iz Sentiočja, Rakole Jože, kovski pomočnik s Sel in Cel. Teresija delavca iz Vevče vasi, Fink Marjan, žagar z Obrha in Strava, Anžela nastakarica iz Menške vasi, Stenzel Adolf, orodjar in Medie Stefanija, trgovska pomočnica, oboje v Gotne vasi, Grič Dragotin, soboljkar in Pavličevica Cvetka, kuharska pomočnica oboje iz Rezerče vasi.

Umrli so: Zaser Janez, brusar, 51 let iz Sodrečja, Furlančič Marija, delavca 17 let, iz Rezerče vasi, Šinkar Franjo, steklar, 51 let, iz Ljubljane.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so v ponedeljek in v skali pomoči v novomeški bolnišnici: Mrvar Milan, sekak 2 Brezove rebri te padel in si poškodovali koleno. Florjanec Teresija, žena upokojenca iz Otočca, se je pečila na vozu v kateroga se je zdelo vrsto in iz Stráže, vst levo roko in obraz. Petlja Alojzija, žena invalidskega upokojenca iz Podturna je kraj uderila v glavo. Osterman Martin, delavec z Trške roke, se je s kolesom zletel v voz in si poškodovali glavo in obe roki.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Turč, Neža iz Družanske vasi — 2 deklici, Hu-

KRASINEC

Gasilska četa na Krasincu, ki jo vodi poštvovalni tov. Pezdirc, je zelo delavna. Gasilci so že 5 let neprestano shranjevali denar, ki so ga dobili od raznih prireditelj, za gradnjo gasilske doma. Načrt se je udarniškim delom in večinoma s svojimi finančnimi sredstvi so si zgradili krasen gasilski dom. V domu je velika dvorana, namenjena kulturno prosvetnemu delu. Poštvovalnim gasilcem iz Krasince čestitam k njihovi vsem uspehom.

V Metliki ima Počitniška zveza delavno družino

Družina Počitniške zveze v Metliki je bila ustanovljena že pred štirimi leti, vendar do lani ni pokazala prave aktivnosti. Šele po lanskem dobrem uspehu potovanju po Primorju in Hrvaškem Primorju se je število njenega članstva dvignilo od predlanskih 15 na 57 članov, med katerimi je 35 dijakov, ostali pa so iz vrst valenske, uslužbene in kmečke mladine. V letošnjih počitnicah je dru-

Pri »PARTIZANU« v Kostanjevici

V nedeljo, 28. oktobra, dopoldne je bilo na šolskem dvorišču v Kostanjevici vse živo. TVD Partizan je imelo svoj nastop, ki je bil del programa kulturnega tedna v počastitev občinskega praznika. Bil je obenem prva manifestacija društva, ki doslej še ni imelo samostojnega nastopa.

Nastopilo je čez 60 članov. Pionirke so nastopile z vajo z žogicami, mladince z vajo z obroči, vrsta pionirjev se je pomerila v lahki atletiki, člani pa so igrali prijateljsko tekmo v odbojki s prijetvom Celuzice iz Vidma.

Vaje so dobro uspele in gledalci so nastopajoče nagradili z aplavzi. Pri lahki atletiki je bil na sporedu tek na 60 m, tek na 60 m čez ovire, skok v daljino in met bombe. Skok ni bil teren za to najbolj primeren, so pionirji vendar dosegli lepe uspehe. Najbolj so se izkazali: Globenič Janko, Zagar Nežica, Lesjak Edin in Praznik Boris. Člani so pri odbojki premagali nasprotnika s rezultatom 3:1.

Nastop je gledalo precej ljudi, ki so živo spremljali dogajanje. Nastop je torej uspel in to je lep uspeh mladega društva. Društvo je bilo ustanovljeno namreč šele letos v aprilu. Do »redaj se

Pionirke so nastopile s ljubljinskimi vajami z žogicami.

Zav, čeprav smo bili brez stebrih, njih rekvizitov, saj društvo še danes nima niti žoge. In dosegli smo uspehe. Toda problema, pred katerim stojimo sedaj, člani, ne morejo rešiti sami, pa čeprav imajo še tako dobro voljo. Tu se bo moralo vodstvo zavesti in najti izhod. Kajti brez tega je naše delo brezplodno in nemoteno. Tu se razhajamo z osnovnim ciljem in smotrom telesnovzgojnega društva. Samo skladnost in neustanovitna vada ne more voditi do našega cilja: vzgajati svoje člane v zdrave, čvrste in zavestne graditelje socializma. D.

Telovadnica je že polna!

TVD Partizan v Črnomlju je z redno vadbo pričelo ta mesec. Lani so imeli razni oddelki na razpolago telovadnico po dve uri na teden. Letos pa smo morali omejiti uro na 45 minut. Mladina in pionirji čedalje bolj zahajajo v telovadnico. Sedaj uspešno gredo na pioniški oddelki z oddelka 3. oddelk po 25 minut, 2. oddelk po 30 minut in 4. oddelk po 35 minut. Poleg tega v telovadnici Partizan športnike rokometaše, nogometaše, odbojkarje in atletičane. M-K

Kakšne naj bodo kmetijsko-gospodarske šole

OBVEZNE ALI NEOBVEZNE?

Ze dolgo vemo, da je znanje najbolje zdravilo proti zaostalosti. Nezanjanje nas tepe, neuk človek je revež in če mu z vozom pripelje v hišo kup dobrin, jih bo zapravil, pojedel in zapil ter spet ostal revež. Na Dolenjskem se prav posebno običujmo, da nas sorazmerno nizka proizvodnja v kmetijstvu, ki izvira največkrat prav iz zaostalosti, potiska v narodnem dohodku nazaj. Razlika med kmeti v posameznih slovenskih pokrajinah je precejšnja in ima seveda različne vzroke: nobenega dvoma pa ni, da bi tudi dolenjski kmet lahko naprednejše, uspešnejše in zato bolj donosno gospodaril, če bi v več znanju.

Iz uvoza hrane v našo državo vidimo, da nas tare nezadostno pridelovanje živeža. Res da, je ljudi vedno več, da je potrebnija iz leta v leto večja, da zahtevajo to tudi življenjske razmere same. Res je pa tudi, da nekateri dežele (Amerika, Danska in dr.) s pomočjo ugotovitev sodobne znanosti in z naprednimi oblikami kmetovanja pridelajo naravnost rekordne količine hrane, da jo lahko tudi izvažajo. Na svetu je že dolgo znano, da napredek v kmetijstvu ni več odvisen samo od kmetovega garanja, temveč so zanj odločilni še drugi pogoji: stopnja splošne izobrazbe, strokovnega znanja in sposobnosti, kakor tudi zmožnost za organizacijo in pravilno zaščito ustvarjalnega dela. Naš kmet ni len, nikakor ne; le njegov način dela je dostikrat zaostal in neodoben. Siromastva ne bomo odpravili s stiskanjem, stradanjem in pretirano skromnostjo, temveč samo z znanjem, z odpravo nepoučenosti.

Zato je izobraževanje v kmetijskih nadaljevalnih šolah tudi pri nas nujno potrebno. Drugod po svetu ga pozna že dolga desetletja. Na Danskem je n. pr. kmetijskih šol toliko, da vsak gospodar obiskuje pouk v ljudskih visokih šolah, kakor jim tam pravijo. Od tod tudi blaginja v kmetijstvu, ker so ljudje spoznali, da brez znanja na gra. Po vojni smo imeli tudi pri nas vrsto zimskih izobraževalnih tečajev za kmetično mladino, zimске kmetijsko-gospodarske šole, ki so uspеле ponekod bo-

stivo, biologijo in zadružništvo; strokovni predmeti naj bi bili tehnika v kmetijstvu, živinoreja, mlekarstvo in živinogojstvo, poljedelstvo in travništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo in gospodinjstvo, vinarstvo in gozdarstvo.

V novomeški občini je dal pobudo za ustanovitev kmetijsko-gospodarskih šol občinski svet za kmetijstvo. Po njegovem mnenju imajo pogoje za ustanovitev take šole v Šmarjeti, Otočcu, v Mirni peči, Brusnicah, Stopičah, v Birčni vasi in na Grmu; tudi strokovnih predavateljev bi bilo dovolj. Od 12. do 15. novembra je OB LO Novo mesto sklical zbor volivcev, na katerih so ljudje razpravljali o ustanovitvi kmetijsko-gospodarskih šol. Po predlogu OB LO naj bi bil pouk na teh šolah obvezen za vso kmetično mladino na področju teh krajev od 16. do 18. leta starosti.

Ko to pišemo, še ne vemo, kako so potekli zbori volivcev. Menimo pa, da bi bilo morda malo preuranjeno kar na mah ustanoviti 7 stajnih kmetijsko-gospodarskih šol v občini, ki bodo pomenile za občinski proračun nedvomno občutno finančno breme. Morda bi bilo primernejše, da bi te šole ustanovljali postopoma, predvsem pa tam, kjer bodo ljudje sami pokazali zanimanje. Tudi o tem, ali naj bi bil pouk na teh šolah obvezen ali ne, bi se bilo treba še pomeniti. Če kmetovalci nimajo dovolj zanimanja za gospodarski napredek, mar jim ga bo dal obvezen obisk njihovih otrok v teh šolah?

Pozdravljamo pobudo za tako obliko pojskega izobraževanja kmetične mladine, vabimo pa naše bralce, predvsem kmetičke gospodarje iz novomeške okolice, da sami povedo, kaj mislijo o obveznem ali neobveznem obiskovanju kmetijsko-gospodarskih šol.

Rudi Jereb: J.F.Z. NA KRKI, v ozadiju Novo mesto (fotografija iz leta 1932, 2. nagrada I. dolenjske fotoamaterske razstave)

V novomeški občini razpravljajo o ustanovitvi 7 kmetijsko-gospodarskih šol z obveznim poukom

To nalogo naj bi prevzele stalne kmetijsko-gospodarske šole kot poklicne izobraževalne ustanove. Namenjene so tisti odrasli kmetični mladini, ki je doma na posestvih, ki se ne bo šla učiti obrti in ki ne more v stalne kmetijske šole. Trajale naj bi od novembra do konca marca, dvakrat na teden po 4 ure, skupaj 160 ur v enem šolskem letu. Med splošnimi predmeti bi na teh šolah poučevali slovensčino, računstvo, zgodovino, zemljepis in ureditev FLRJ, zdrav-

BRZINE PRED 60 LETI

Gre namreč za avtomobilske brzine. O njih je mišlen podatek v tovarniškem katalogu francoskih pionirjev avtomobilizma Panhard-Levasser iz leta 1892. V njem piše tudi to: »Da poženeš motor zadostuje le nekaj minut. Naša vozila imajo tri prestave — manjšo, srednjo in veliko. Z veliko dosežemo 17 kilometrov na uro, na ravni cestah celo 20 kilometrov. Seveda terja ta izredna hitrost največjo previdnost in pozornost vožnje, zato je nikakor ne priporočamo.

Krajevna, ledinska in rodbinska imena v Beli krajini

Pribinci, Dolenji, Gorenji in Srednji Radenci (Rade), Radovič, Radovič, Škavarini, Spaharji, Šalcevi, Šostarici, Učakovci, Valci, Vidosi, Vidosi, Vranoviči, Vukobrat, Zorenci, Zelezniki, Zuniči, Boldraž, Božakovo, Butoraj, Dečina, Desinec, Dragatus, Hreljn (Hrelja), Kanjarica (X po Mihaelu Kanjarju, ki je tu v začetku 17. stoletja sezidal dvorec Okuljko), Krasinec, Krivoglavice, Mavrien (od nemškega priimka Maierle), Ogulin, Otovec, Pribišlje (Pribiška), Radovica, Semič (Semenič), Škefijavec, Tribuce, Berševa vas, Bfaževa vas, Boginja vas, Bolanja vas, Bušinja vas, Dragomlja vas, Jerneja vas, Križevska vas, Mihelja vas, Movna vas, Nestopja vas, Perinja vas ali Dacarja, Ručutna vas (od Rotič), Rotična vas, Ručutna vas in po metatski Ručutna vas), Volna vas, Abliji vrh, Belčji vrh, Božič vrh, Kraljev vrh, Kračni vrh, Mačkov vrh, Rožič vrh, Plešči vrh, Snežji vrh (Snežec), Starihov vrh, Trebnji vrh (Treban), Vrančički vrh in Rosalnicah (pod katerim je stala ob izviru Metličice prvotna Metlika), Zajčji vrh (po priliku Zajec), Drganj dol, Marindol, Tušev dol, Repičja draga, Tanča gora, Sikonijsko selo, Cudno selo, Vidine (Vidina), Doblice-Crnomelj, Damelj (Damir)...

Od ostalih kulturnih imen naj omenim, da kažejo krajevne zgodovinske sledove Cerkevšče, Gradac, Kašča, Klošter, Knežica, Predgrad, Purga, Pusti gradec, Rim (po Salsju so kraju ljudje iz hudomušnosti naredili ime Rim zaradi tega, ker je bil njegov prvi naseljencec Peter Kralj poprej papežev vojak v Rimu. Carniola II. 1911, str. 230, 231), Sadinja vas, Sodcevi, Sodji vrh (sodja, sodin), Stari trg ob Koipi, Stražnji vrh, Novi in Stari Tabor, Trbič ali Novi trg v Predgradu, Vavpca vas (Valpet), spomin na krčenje in obdelovanje Curle, Daljnje Njive, Laze, Gorjnje Laze, Krč, Ostriž, Prelesje, Preloge, Sečje selo, Strekljavec, vrsto kulture Vinica, Vinji vrh, Vinomer, obrt Drvarji v Bednju, Kovača vas, Moline (mlini), Zagarci, mesteria, v prvotni gradnji) Deskova vas, Slamna vas, pravo naselbinsko označbo Sela pri Dragatušu, Sela pri Jugorju, Sela pri Otovcu, Sela pri Semiču, Sela

pri Vrčicah, Mala in Velika Selca, Selce in Siale, poreklo pa Ciganice (ciganska bajta na Podrebru), Lahinja, Velika in Mala Lahinja (od Vlahinjav ter Vlasčanske selo v Tribučah. Nemško ime imajo Mavrien, Miklarji in Vrt (z nem. Werth je otok) ob Koipi, medtem ko sta Boršt in Purga dobila ime po nemških izrazih, ki si jih je bilo prisvojilo ljudstvo v svojem dialektu. Nekateri kraji so v teku časa svoje ime spremenili, tako Vrtača (Wartach) v poljanskem urbarju v Kraje, Kneževac v Spaharje, Sebetič v Dalnje Njive, (Kavrami v Novosele), Marindol ima še svojo drugo ime Šobotovci. Ledinska imena so označbe posemneznih kompleksov ali delcev njiv, travnikov, vinogradov, sadovnjakov, pašnikov, gozdov pa tudi vrhov, vdolbin itd., ki jih je ljudstvo poimenovalo po svojih vrstih, vtisu, obliki, po lastni ali po svojih odnosih do določenega terena ali terenskih do okolice.

Občni zbor novomeškega prosvetnega društva Dušan Jereb

V petek 9. novembra zvečer je bil v Sindikatnem domu občini zbor PD Dušan Jereb, katerega so se poleg članov sekcij in prijateljev društva udeležili tudi tovarš Roman Albreht, tajnik Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije, Tone Bele, pred-

sednik okrajne zveze Svobod in prosvetnih društev, sekretar občinskega komiteja ZKS Ludvik Golob, Leon Pešavec za občinski odbor SZDL, Janez Zupanič za Zvezo borcev in več prosvetnih delavcev. Pevska sekcija je za uvod zapela več pesmi, nakar so poročali: o delu predsednika Tone Gornar, Riko Urh za pevsko sekcijo, profesor Tone Trdan za gledališče in Stane Fink za godbeno sekcijo. Blagajniško poročilo je podal tovarš Kavčič, tajniškega poročila pa udeleženci zbora niso slišali. V zanimivem razpravljanju, o katerem bomo poročali prihodnji teden, je sodeloval tudi tovarš Albreht, ki je govoril predvsem o vsebini dela v prosvetnih društvih, ki mora izhajati iz potreb, ki nam jih narekuje življenje. V novi odbor društva so bili izvoljeni: Severin Sali (predsednik), Polde Cigler, Ivanka Peršina, prof. B. Boršč, Jule Kobe, Lenča Knaflič, Tone Trdan, Mara Glonar, prof. Sona Krek, Franc Adam in Niko Pavlič.

Za dobro vsebino izobraževalnih tečajev

Kot zadnja leta, bo tudi v tej sezoni veliko izobraževalnih tečajev v posameznih središčih. Izobraževalna društva in druge organizacije se na tečaje skrbno pripravljajo. Po pripravah sodeč bo tečajev letos več kot prejšnjega leta. Delovni ljudje, zlasti mladina, bodo imeli dovolj priložnosti, da si izpopolnijo ali pridobijo strokovno in splošno znanje. Razni izobraževalni tečaji so najbolj množična oblika izobraževanja, potrebno pa je, da imajo primeren učni spored, se pravi, da imajo tečajji pravo vsebino, da izobraževanje ni omejeno na strogo določeno strokovno plat, pač pa, da zajema tudi splošne družbene probleme. Prav tega pa so imeli dosedajni izobraževalni tečajji na splošno premalo.

Tudi v Šmihelu ne spimo

Ze skoraj leto dni ni bilo nobenega obvestila v našem listu o delu in problemih prosvetnega društva »Janez Trdin« iz Šmihela in Novem mestu. Kako je društvo delalo od ustanovitve do danes, ne bomo navajali, pač pa lahko poudarimo, da je bilo vedno delavno in aktivno in da tudi v zadnjem času ne spi. Vsem pri nas je znano, pod kakimi težkimi pogoji delamo. V dvorani smo brez vsake opreme in stolov, odskri inventar je nesposoben za izvedbo kakršnega koli odprtega dela. Lastnih sredstev nimamo, da bi to prepotrebno vprašanje rešili, od oblasti in ostalih organizacij pa ne dobimo podpore. Društvo nima lastnega prostora, da bi člani lahko imeli v njem vaje in drugo, pač pa smo odvisni od šolskega upravitelja, ki nam nudi šolske prostore, imeli smo svoje društveno sobo, pa je tedajni občinski ljudski odbor Gotina vas sodil, da je bolj potrebno dati to sobo, ki je bila redno trikrat tedensko zasleda za študiranje iger in pevskih vaj takratnega zbora, privzani stranji za stanovanje. Nad prosvetno dvorano so prostori, katere uporablja Dijaški inšternat za svoje namene. Od teh prostorov nima društvo nobenih koristi, čeprav bi nam bili zelo potrebni. Vsa vidna naša dela smo od nastopa, kako smo do nastopa prišli, je ostane neznan. Vemo le sami, ko se moramo seliti iz prostora v prostor in tako pod težkimi pogoji študirati in učiti, če hočemo nuditi ljudem

kulturno razvedrilo, kar je naša dolžnost, hkrati pa pridobivamo na ugledu in spravičnjemo društveni obstar. Tako smo morali iz nekdajne gručevne sobe preseliti naše društveno knjižnico, ki je bila zelo dobro obiskana, v osn. bilo in tam sameva in brezuspešno čaka na bralce. Ostali društveni inventar pa je raznešen po vasi. Potrebno bi bilo ta vprašanja rešiti in nam nuditi pomoč, da se prosvetna delavnost v Šmihelu povrne. Ker zaradi pomanjkanja opreme in delno tudi zaradi premaljšega obseva ne moremo početi dramatične, le odbor preusmeri delo na pevsko sekcijo, ki je zelo požrivovalno vodi pevovodja Ludvik Ahačič. Mešanji zbor je že od 3. junija nastudiral spored 18 pesmi in v petek slovenskih narodnih pesmi s spremljavo klavirja, priredil ta dan prvi uspešni koncert zbora v Šmihelu. 17. junija smo gostovali v Krmevlju in tako vršili obisk rudarskemu pevskemu zboru, ki je gostoval jani pri nas. Oktobra smo našo pesem ponesli tudi v Podgrad, kjer je naš koncert postal lep uspeh in razveselil tamošnje ljudi. V okviru letošnjega občinskega praznika Obšine Novo mesto smo sodelovali na svečani akademiji in se tako predstavili tudi novomeškemu občinstvu. Sicer pišec članka v Slovenskem poročevalcu ne omenja, ker se mu je verjetno zdelo, da nismo bili tega vredni, čeprav je s celim nazivem omenil novomeška pevsko zbor. Tudi to se nam ne zdi pravilno, da nismo bili povabljeni na žajno komemoracijo na Rog, ker so pri tem sodelovali tudi ostali zbori. To ni še drug pomemben primeri za akademijo smo morali zaradi trenutnih sprememb program, ki smo ga skrbno in lepo pripravili kažejo, da razvoj našega dela nekateri dijaški zbirali in tako ustvarjajo med člani neznanje in prosvetno delavnost. Ne bomo klonili, pač pa vztrajali, ker nas veže skupaj prizvedna večja in pa tovarništvo. Omeniti moramo še, da bo zbor gostoval ta mesec v Mirni peči in na Suhojcu v Beli krajini. Kakor vsa prosvetna društva in Svobode smo imeli tudi mi občini zbor društva in počeli smo obratno dela. Iz poročila predsednika je bila razvidna vsa delavnost društva, problematika in tečaje. Kot zastopnik občinske zveze prosvetnih društev in Svobode je bil navzoč Boris Savnik in je pohvalil delavnost društva. Ohljubil je, da se bo za naše prošnje in tečaje zavzel in nam po svoji moči pomagati. Sprejeti se bili novi skledi in bodoči načrti dela, kakor tudi kotredar prosvetnih prireditelj. Na željo vseh navzočih članov (udeležba 89%) je ostal upravni odbor isti razen blagajnika. To je iz opravilskih razlogov bil zamenjan. Navedeni problemi so je majenkostni del tečaj, ki jih imamo. O njih bi lahko še veliko pisali. Ničilo se za nas ne zmeni, le kritiki posegajo v naše vrste in nam rušijo trdno voljo do dela. Dane Zupanič

50 let telesne vzgoje v Ribniški dolini

Pod tem naslovom je Propagandna komisija železnega odnora za proslavo 50-letnice telesne vzgoje v Ribniški dolini posebno knjižico, na 90 straneh, ki pomeni lep in tehnen prispevek za zgodovino športnega gibanja in delovanja pri nas, še posebej pa seveda v ribniški deželici. Razgibano napredno delovanje in udeleževanje bivšega Školoskega društva Ribnica se je izkazalo posebno med NOB, saj naša knjižica 50 borcev in 31 žrtev iz vrst Ribniškega Školosa, dolgo vrsto novih uspehov je pa doseglo po osvoboditvi do danes društvo »Partizani«, dedič in nadaljevalec telesno vzgojnega dela v ribniški dolini. Prav je, da so zgodovino in vsebino teh 50 let svojnega telesno-vzgojnega delovanja opisali in izdali v knjižici in dali lepo pobudo za podobno, zgodovinsko in poučno potrebno monografijo telesno-

vzgojnih prizadevanj in uspehov v naši domovini.

Knjižico, oziroma zbornik so uredili Andrej Arko, Dušan Lavrič, Franc Levstek in Leon Hvala. Razdeljena je na tri dele: Od ustanovitve Ribniškega Školosa do leta 1914, od leta 1919 do 1941 in od 1945 do danes. Uvod je napisal Zoran Polič, dodatek: Kaj si je vredno ogledati v ribniški dolini pa Fremjo Matoh. Ker je bil bivši društveni članji uničen, je vse podatke zbral Arko Andrej. Knjižico bogatijo številne fotografije nekdanjih in sedanjih članov, prikupno in športno ustrezno opremljeno je dal Albert Kastelec. Priporočamo jo zlasti članom TVD Partizan, saj je sestavljena tako, da jo bodo z veseljem in pridom prebrali, kot tehten prispevek zgodovini telesne vzgoje na Dolenjskem.

Notranjost otokoške gradu dobiva novo lice — obnovljeno poslopje bo važen turistični objekt.

A large cartoon illustration titled 'RIKI TIKI TAVI' by R. Kipling. It depicts a scene where a man is talking to a woman and a child. The man is holding a small animal, possibly a mungos. The woman is holding a large fish. The child is holding a small object. The scene is set outdoors with trees and a building in the background. The text below the illustration describes the scene and includes a list of items: 1. Riki-tiki-tavi je bil mungos. Po svojem košuhu in repu je bil podoben lisici, če si pa pogledal njegovo glavo ali opazoval njegove navade, se je zdel kakor podlasca. Imel je rdečkaste oči in rdečkast nemiren gobček; praskal se je lahko po vsem životu, kjer za je pač srbelo, in sicer s prednjima ali zadnjima tatkama, kakor mu je bilo drago. Rep je znal nakočati, da je bil podoben ščetki za steklenice, a kadar se je podil skozi visoko travo, tedaj se je oglašil njegov bojni klic: »Riki-tiki-tiki-tik-ek!« 2. Nekega poletnega dne ga je veliko deževje poglajlo iz brloga, kjer je živel skupno z očetom in materjo. Naraslo vodovje ga je zaneslo vzdolž jarka ob cesti, čeprav je odločno breel na vse strani in kričal na pomoč. V vodi se je Joulet za šop trave, ki je pravkar priplaval mimo, in se ga krepko držal, dokler ni izgubil zavesti. Ko se je spet zavedel, je ležal nezgib in umazan na vročem soncu sredi vrtni stezi in slišal deški glas, ki je rekel: »Poglej, mama! Mrtev mungos! Pokopijmo ga!« 3. »Nikar!« je odgovorila mati. »Rajši ga odnesiva v hišo, da se posuši. Morda pa je še ni mrtev.« In zanesla sta ga pod streho, kjer ga je neki veliki možki dvignil s palcem in kazalec kvisku in izjavil, da ni mrtev, temveč samo omamljen od potapljanja. Nato so mungosa zavili v toplo volneno ruto in ga segreli, da je kmalu odprl oči in kihnil. »Ne straži ga, Tedy.« je ukazal veliki mož, ki se je šele nedavno naselil v poletni hiši. »Videti hočem, kaj bo storil.« 4. Na svetu ni nič težjega, kot če bi kdo skušal prestrašiti mungosa; kajti nlega je od nosa do repa sama živa radovednost. Geslo mungoskega rodu se namreč glasi: »Pojdi in poglej!« In Riki-tiki je bil vreden svojega rodu. Najprej si je ogledal mehko ruto in razsodil, da to ni led; potlej je stekel okrog vseh starih voglov miž, si uredil svoj kožuh, se počelil in naposled skočil dečku na ramena. »Ne boj se ga, Tedy.« je rekel oče. »Na ta način skuša postati tvoj prijatelj.«